БУТУН ДУН'Ё ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик) ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР ҚОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 158 (6585)

9 АВГУСТ 1946 йил ЖУМА

БАҲОСИ 20 ТИЙИН

БУГУНГИ СОНДА:

И. В. Сталин Буюк Британия лейбористлар партияси марказий комитетининг делегациясини қабул қилди (1-нчи бет).

1946 йил ҳосилидан ғалла тайёрлаш плани бажарилганига қадар дон, ун ва нон сотиш ҳамда айрибошлашни тақиқлаш тўғрисида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарори (1-нчи бет).

ВЦСПСда. — Корхона ва муассасалардаги баҳо ва низо' комиссиялари тўғрисида (1-нчи бет).

Булғор ёшлари делегацияси Ўзбекистон республика газеталарининг матбуот конференциясида (1-нчи бет).

В. Пономарёв. — И. В. Сталин асарларининг иккинчи томи (2-нчи бет).

А. Раҳимов. — Ремонт талаб мактаблар ва э'тиборсиз раҳбарлар (2-нчи бет).

Ҳ. Турдиев. — Фарғона областининг большевиклари пахтачиликни юксалтириш учун курашда (3-нчи бет).

Г. Жарков. — Хевада ғўза парвариши сусайиб кетди. (3-нчи бет).

Париж Сулҳ конференциясида (3-нчи ва 4-нчи бетлар).

Ғўзанинг сўнгги парваришига жиддий э'тибор берилсин

Ўзбек халқи мамлакат олдида, улуғ Сталин олдида ўз зиммасига олган мажбуриятнинг, я'ни 1946 йилда Ватанга бир миллион 160 минг тонна пахта етказиб бериш тўғрисидаги мажбуриятнинг бажарилиши ҳақида ҳисоб берадиган пайт яқинлашмоқда. Яна бир ойдан кейин пахта далаларида йил бўйи пешона тери тўкиб қилинган меҳнатнинг самарасини — пахтанинг мўл ҳосилини териш бошланади. Шунгача қолган ғанимат фурсатдан ҳамма ерда ғўзанинг ҳосилига ҳосил қўшиш, шонани гулга, гулни кўсакка айлантириш кўсакларнинг тўқ бўлишини та'минлаш учун фойдаланиш керак.

Илғор пахтакорлар август ойининг саноқли кунларидан унумли фойдаланиб, ғўзани чопиш, культивация қилиш ва қондириб суғоришни давом эттирмоқдалар. Улар шу кунларнинг ҳарбир соати мўл ҳосил учун курашимизнинг тақдирини ҳал қилажагини яхши биладилар. Фарғона область, Каганович районидаги «Ижтимоиёт» колхозининг раиси ўртоқ Ғанибой Исматов, ерга солинган ма'дан ўғитларнинг ғўза томирига яхши сингиши учун август ойининг охиригача чопиқ ва культивацияни давом эттирамиз ва ғўзани тинмай суғорамиз, дейди. Андижон областининг Ленин районидаги «Сталинчи» колхози, Самарқанд областининг Пахтакор районидаги Карл Маркс номли колхоз, Тошкент область, Янгийўл районидаги Каганович номли колхоз ва бошқа илғор колхозлар ғўзанинг сўнгги парваришини ҳам юқори сифатли қилиб ўтказиш блан пахта ҳосилини йилдан-йилга ошириб келмоқдалар.

Ҳақиқатан ҳам ғўза қатор ораларини то пахта очилгунча ишлаш—чопиш, культивация қилиш ва суғориш ғўзанинг ҳосилига-ҳосил қўшади ва олган ҳосилининг барвақт етилишига, пахтанинг юқори сифатли бўлишига жуда катта ёрдам беради. Шунинг учун ҳам Андижон ва Фарғона областьларининг колхозчилари август ойини ҳосилга-ҳосил қўшиш ойлиги деб э'лон қилдилар ва ғўза қатор ораларини то пахта очилгунча парвариш қилишга қарор бердилар.

Аммо, республикамизнинг кўпгина район ва колхозларида, айни ҳосилга-ҳосил қўшиладиган ҳозирги мас'улиятли кунларда ғўза парвариши бўшашиб кетди. Шунинг учун ҳам ЎзК(б)П Марказий Комитети ғўзани парвариш қилишнинг бориши ҳақида яқинда чиқарган қарорида, ҳозирги пайтда ғўза қатор ораларини ишлашнинг бўшаштирилиши ҳосилга-ҳосил қўшиш у ёқда турсин, балки шу пайтгача тўпланган ҳосилдан бир қисмининг нобуд бўлишига ҳам сабаб бўлажагини уқдириб ўтди.

Шунга қарамасдан Тошкент областининг Сирдар'ё, Пискент районларида, Самарқанд областининг Оқдар'ё, Жомбой, Жиззах районларида Андижон областининг Олтинкўл, Чинобод, Ойим ва бошқа районларида, Хоразм области ва Қорақалпоғистон АССРнинг кўпчилик районларида ғўза парвариши ниҳоятда сусайтирилиб юборилди. Сирдар'ё районида ғўзанинг ҳосилига қараб эмас, унинг бўйи ва кўкига қараб мағрурланадилар. Натижада районда сўнгги кунларда иш шу қадар бўшашдики, ўтган бешкунликларда трактор блан кунига 721 гектаргача ғўза культивация қилинаётган бўлса, сўнгги кунларда 450 гектарга тушиб қолди. Ғўзани суғориш ҳам анча бўшашиб кетди. Шунинг учун ҳам районнинг «XVIII партконференция», «Ҳақиқат», «XVII партсъезд» колхозларида чанқаган ғўзалар тайёр кўсакларини ва гулларни тўкиб юбормоқда. Кармана районининг «Политотдел», «Социализм» колхозларида ҳам 40—50 гектарлаб ғўза вақтида суғорилмаганидан чанқаб қолмоқда.

Ғўзани суғоришдек муҳим ишга бу қадар бепарво қараш пахта ҳосилига жуда катта зарар етказишини асло унутмаслик керак. Чунки, ғўзани шу кеча-кундузда қондириб суғориш кўсакларнинг тўлишига, пахтанинг бақувват ва узун толали бўлишига сабаб бўлади.

ЎзК(б)П Марказий Комитети республика колхоз ва совхозларида ғўзани чеканка қилишнинг охирги муддати қилиб 5 августни белгилаган эди. Белгиланган муддат ўтиб кетишига қарамасдан, ғўзани чеканка қилиш 50,2 процент бажарилган халос. Пахтадан мўл ҳосил етиштиришда зарур тадбирлардан бўлган бу муҳим ишга Самарқанд областининг Оқдар'ё районида етарли баҳо берилмаяпти. Бу районнинг Лойиш қишлоқ советидаги Сталин номли колхозда 170 гектар ғўзадан ҳозиргача бир гектари ҳам чеканка қилинмаган.

Ғўзанинг сўнгги парваришини намунали ўтказиш маҳаллий партия ва совет ташкилотларидан, МТС ва ер органларидан колхоз ва совхоз раҳбарларидан асосий кучни ғўза қатор ораларини ишлашга сафарбар қилишни, колхоз ва совхозларда меҳнат интизомини янада мустаҳкамлашни, ҳарбир колхозчи ва совхоз ишчисининг, тракторчининг кундалик нормани тўла ва ошириб бажаришига эришмоқни талаб этади.

Фактлар жойларда кучлардан ёмон фойдаланилаётганини кўрсатади. Андижон районидаги «Сталин йўли» колхозида ғўза парваришига ажратилган 315 колхозчи бутун ёз бўйи кундалик нормани тўла бажаролмай келган. Бу колхозда кунига 30 лаб колхозчи прогул қилади. Фарғона областининг Бувайда районидаги «Трактор» колхозида 113 колхозчидан кўп деганда 50—60 киши далага чиқиб ишлайди. Колхоз раиси Қўқонов колхозда меҳнат интизомини мустаҳкамлаш ҳақида ўйлаб ҳам кўрмайди.

Пахта ҳосили учун курашни асло бўшаштирмасдан, ўсишдан орқада қолгач ғўзаларни қўшимча ўғитлаш ва чуқур чопиқ ҳамда культивация қилиш асосида ҳамма ерда пахтанинг мўл ҳосилини та'минлаш зарур. Бунинг учун колхоз ва совхозлардаги ҳамма от культиваторлари, МТСларнинг «Универсал» тракторлари ишга солиниши, колхозчилар ўртасида Каганович номли колхоз чақириғи асосида социалистик мусобақа кенг қизитиб юборилиши керак.

Ҳосилга-ҳосил қўшиш учун ғўза қатор ораларини ишлашни давом эттириш блан бирга пахта йиғим-теримига тайёргарлик кўришни ҳам унутмаслик керак. Отлар боқувга қўйилдими; аравалар ремонт қилиндими, қоп-қанор етарлими, этак борми, хирмон сувалдими, йўл-кўприклар тузатилганми? Ҳарбир колхоз раҳбари ҳозирданоқ ана шу ҳақда ҳам ўйлаши керак. Шуни унутмаслик керакки, бу йил аввалги йилларга нисбатан жуда кўп миқдорда пахта тайёрланади. Ўзбекистон пахтакорлари давлат тайёрлаш пунктларига бир миллион 160 минг тонна пахта етказиб беришлари керак. Йиғим-теримга тайёрлик ишлари ҳам шунга яраша бўлмоғи лозим. Тайёрлаш пунктлари пахта қабул қилишга жадал тайёрланишлари зарур.

Пахтакор ўртоқлар! Сталинча тўртинчи бешйилликнинг биринчи ҳал қилувчи йилида севикли Ватанимизга бир миллион 160 минг тонна пахта етказиб бериш ҳақидаги сўзимизнинг устидан чиқиш учун ғўзанинг сўнгги парваришини большевикча зўр уюшқоқлик блан ўтказайлик.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Ўзбекистон ССР Техника экинлари министрлигининг тавсиясига мувофиқ, трактор ишлари планини муддатидан илгари бажарган қуйидаги МТС лар **Ҳурмат тахтасига** ёзиладилар:

16. Юқоричирчиқ 1-нчи МТСи (директори ўртоқ **Қ. Шамаев**, старший механиги ўртоқ **Х. Габидуллин**, партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Мамлиев**).

17. Ўртачирчиқ 2-нчи МТСи (директори ўртоқ **Абдуллаев**, старший механиги ўртоқ **Ким**, партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Макаров**).

18. Янгийўл 2-нчи МТСи (директори ўртоқ **А. Мешков**, партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Толипов**).

19. Бекобод 1-нчи МТСи (директори ўртоқ **К. Алимов**, старший механиги ўртоқ **Т. Макаров**).

20. Бағдод 2-нчи МТСи (директори ўртоқ **И. Михайлов**, старший механиги ўртоқ **Б. Подольский**, партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Тўрабоев**).

21. Фарғона МТСи (директори ўртоқ **А. Порубай**, старший механиги ўртоқ **Г. Иорин**, партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Рўзиматов**).

22. Тўрақўрғон 1-нчи МТСи (директори ўртоқ **Т. Юнусов**, старший механиги ўртоқ **А. Лапшин**, партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Мирзаниёзов**).

23. Норин 2-нчи МТСи (директори ўртоқ **А. Мўминов**, старший механиги ўртоқ **А. Семёнов**, партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Раҳмонов**).

24. Ленин районидаги 2-нчи МТС (директори ўртоқ **С. Яковлев**, старший механиги ўртоқ **Зубов**, партия ташкилотининг секретари ўртоқ **Асқаров**).

1946 ЙИЛ ҲОСИЛИДАН ҒАЛЛА ТАЙЁРЛАШ ПЛАНИ БАЖАРИЛГАНИГА ҚАДАР ДОН, УН ВА НОН СОТИШ ҲАМДА АЙРИБОШЛАШНИ ТАҚИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети **қарор қилади:**

1. Колхозлар, колхозчилар ва якка хўжалик деҳқонлар томонидан давлатга ғалла топшириш плани бажарилганига қадар уларнинг дон, ун ва нон сотиши ҳамда айрибошлаши тақиқлансин.

Колхозлар, колхозчилар ва якка хўжалик деҳқонлар давлат томонидан республикага белгиланган ғалла ва шоли топшириш плани (олинган қарзларни қайтариш, мажбурий тартибда етказиб бериш, МТС иши учун натура ҳақи) тўла бажарилиб бўлгандан сўнг СССР Министрлар Советининг рухсати блангина дон, ун ва нонни сотишлари ва айрибошлашлари мумкин

2. Ушбу қарорни бузган колхоз раислари ва бошқа мансабдор шахслар суд жавобгарлигига тортилсин.

Қонунга хилоф суратда ғалла сотишда айбдор бўлган колхозчилар ва якка хўжалик деҳқонларга биринчи марта 300 сўмгача штраф солинсин, улар қонунни яна бир марта бузган тақдирда суд жавобгарлигига тортилсин. Қонунга хилоф суратда сотилаётган дон, ун ва нон эгаларидан олиниб, маҳсулот тайёрлаш министрлиги органларига топширилсин.

3. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига ва область ижроия комитетларига ушбу қарорнинг бажарилиши устидан назорат қилиб туриш мажбурияти юклансин.

ЎзССР Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари П. КАБАНОВ.

ЎзССР Министрлар Совети ишлар мудирининг ўринбосари С. РАҲИММИРЗАЕВ.

1946 йил 6 август.

«ГИГАНТ» ДОН СОВХОЗИ ҒАЛЛА ТОПШИРИШ ЙИЛЛИК ПЛАНИНИ БАЖАРДИ

САЛЬСК, 5 август (ТАСС). Бутун Иттифоқ социалистик мусобақасининг ташаббускори, мамлакатнинг энг йирик дон совхози — «Гигант» давлатга ғалла топшириш йиллик планини бажарди. Ғалла топшириш давом этмоқда. Совхоз ғалла тайёрлаш пунктларига ҳар куни 50 минг пуддан, айрим кунларда эса 65 минг пуддан ғалла етказиб бермоқда. Комбайнчи Мандрикин айниқса кўп ҳосил ўриб-йиғиб олди. У ўрилган ҳарбир гектар ердан ўрта ҳисоб блан 125 пуддан ҳосил янчиб олди. Ўрим-йиғим даврида Мандрикин давлатга 50 минг пуд ғалла топширди.

Пролетар районидаги қўйчилик совхози, Ростов гўшт-сут совхози ва бошқа бирқанча совхозлар ҳам давлатга ғалла топшириш йиллик планини муддатидан илгари бажардилар.

ВЦСПС да

Корхона ва муассасалардаги баҳо ва низо' комиссиялари тўғрисида

ВЦСПС баҳо ва низо' комиссиялари — РККнинг ишини текширди. Кўпгина корхона ва муассасаларда бу комиссиялар ҳақиқатда ишламаслиги ва уларнинг борлигини ишчилар кўп ҳолларда билмаганлиги ма'лум бўлди. Кўпгина цехларда РККлар ҳатто тузилмаган. Москвадаги тормоз заводининг РКК сига 1946 йилнинг беш ойи ичида битта ҳам ариза тушмаган. Фрунзе номли ип газлама фабрикасидаги РКК фақат бир аризани кўриб чиққан. «Трёхгорная мануфактура» комбинатининг РККси тўрт аризани кўрган. Баҳо ва низо' комиссиялари аризаларни уч кун ичида кўриб чиқиш тўғрисида қонунда белгиланган тартибни бузаётирлар. РКК лар ба'зан меҳнат ҳақидаги амалдаги қонунларга зид бўлган қарорларни чиқараётирлар

ВЦСПС секретариати касаба союзларининг марказий комитетларига корхона ва муассасаларда жуда қисқа муддат ичида баҳо ва низо' комиссияларини тузишни таклиф этди. ВЦСПС фабрика-завод ва маҳаллий комитетларга цех комитетлари бўлган барча цехларда бир ой муддат ичида РКК ташкил қилиш, ҳарбир фабрика завод комитети ва ҳарбир цех комитети ҳузурида РКК га тушадиган барча шикоят ва аризаларни рўйхатга олучи дафтар юритиш, бунда ариза ва шикоятнинг олинган ва уларнинг кўрилган пайтини ёзиб бориш, аризаларнинг тўғри ва ўз муддатида кўрилиши устидан қаттиқ назорат ўрнатиш мажбуриятини юклади.

Баҳо ва низо' комиссиялари иш нормасини ва баҳо ҳамда тариф ставкаларининг нотўғри татбиқ этилиши, брак маҳсулот ва бекор турганлик учун ҳақ тўлаш, иш ҳақининг нотўғри ушланиб қолиниши, бошқа ишга нотўғри кўчириш, навбатдаги ва қўшимча отпускаларни бермаслик, иш кийими ва махсус овқат бермаслик, қисқартирилган иш кунини бузиш ҳамда РКК тўғрисидаги низо'да кўзда тутилган бошқа масалалар юзасидан ишчи ва хизматчиларнинг аризаларини кўриб чиқишлари лозим.

РКК томонидан чиқарилган қарорлар юзасидан ишчи ва хизматчиларнинг шикоятлари область, ўлка ва республика касаба союзлари комитетларининг президиум мажлисларида, бундай комитетлар бўлмаган ерларда эса, касаба союзлари Марказий Комитетларининг президиумларида кўрилиши зарур. Касаба союзлари Марказий Комитетларининг президиумлари область, ўлка ва республика комитетларининг қарорлари устидан берилган шикоятларни ҳам кўриб чиқишлари керак.

ВЦСПС секретариати министрликлар ва ташкилотлардан ишчи ва хизматчиларнинг шикоят ҳамда аризаларига диққат ва э'тибор блан қараш зарурлиги тўғрисида корхона директорлари ҳамда муассаса раҳбарларига кўрсатма беришни илтимос қилди. РКК лар составига РКК ишига доир масалаларни ишчиларнинг вакиллари блан биргаликда ҳал қилиш ҳуқуқига эга бўлган доимий вакилларни белгилаш керак(ТАСС).

Булғор ёшлари делегацияси Ўзбекистон республика газеталарининг матбуот конференциясида

7 августда Ўзбекистон республика газеталари ходимларининг матбуот конференцияси бўлди. Бу матбуот конференциясида Булғория ёшлари делегациясининг а'золари Ўзбекистон республикасидан олган таассуротлари тўғрисида берилган саволларга жавоб қайтардилар ва Булғория ёшларининг қандай яшаётганлиги тўғрисида сўзлаб бердилар.

Булғория социалист ёшлар союзи Марказий Комитетининг секретари Эмиль Аладжемов Ўзбекистондаги саноат корхоналари ва янги бинокорликлардан олган таассуротини сўзлади.

— Бизнинг делегациямиз, — деди у, — Ўзбекистон республикасининг кенг миқ'ёсда саноатлашганлигини қониқиш блан та'кидлайди Биз Фарҳод гидроэлектростанцияси қурилишида бўлдик. Уруш даврида, кадрлар ва бинокорлик материаллари етишмаган бир чоқда, ўзбек халқининг шундай катта иншоотни қура бошлай олганлиги бизни қойил қолдирди. Ўзбек деҳқонларининг қурилиш ишлари соҳасидаги юксак техникани муваффақиятли суратда эгаллаётганлиги кишини қувонтиради. Энг катта янги гидроэлектростанциянинг қурилиши республиканинг иқтисодий тараққиёти соҳасидаги ҳамма ишлар блан қўшиб олиб борилаётганлигини билиб, ғоят хурсанд бўлдик.

Биз Сталин номли тўқимачилик комбинатида бўлдик. Бу корхонанинг катталиги, ишларнинг ғоят пухта бажарилаётганлиги бизда катта таассурот қолдирди. Биз 60 станокда ишлаётган тўқимачи аёллар блан танишдик. Ҳали яқиндагина оддий ишчи бўлиб кейин кўтарилган корхона раҳбарларини кўрдик.

Матбуот конференциясида Булғория деҳқон ёшлари союзининг вакили Бонек Петков колхозларга қилинган сафардан олган таассуроти ҳақида гапирди.

— Даставвал, қишлоқ хўжалик артельлари а'золарининг ғоят аҳиллик блан ишлаётганлигини айтгим келади. Колхозчиларнинг ҳарбир ер бўлагидан мумкин қадар яхшироқ фойдаланишга ҳаракат қилаётганлиги сезилиб турибди. Биз Ўзбекистонда меҳнат унумини оширишга имкон бераётган жуда кўп қишлоқ хўжалик машиналарини кўрдик. Ҳамма жойда олмошлаб экиш илмий асосда ташкил қилинаётганлиги кўриниб турибди.

Сўнгра, Бонек Петков бундай деди:

— Оддий меҳнаткаш деҳқонларнинг яхши ишлаганликлари учун ҳукуматнинг орден ва медаллари блан мукофотланаётганлиги бизни қувонтирди. Колхозларда олинаётган даромаднинг ишланган меҳнат кунлари миқдорига қараб сарф қилинишини айниқса муҳим бир чора деб ҳисоблаймиз.

Булғория парламентининг депутати, ёзувчи Стефан Карапостов ўзбек халқининг маданий савиясига юксак баҳо берди.

— Булғор жамоатчилиги,—деди у,— ўзбек адабиётининг рус тилига таржима қилинган намуналарини ўқиб, унинг муваффақиятларидан хабардордир. Ўзбекистонда омманинг маданият ва сан'атга ҳаваси жуда катта эканлигини кўриб ишондик. Мен ўзбек опера театри спектаклида томошабинларнинг артистлар ўйинини завқ блан томоша қилганлигини кўрдим.

Делегациямиз борган бир мактабда адабиёт классикларидан Пушкин, Навоий, Гогольнинг ҳайкалларини кўрдик. Бу, ғоят ибратлидир. Ўзбек халқи ўз миллий маданиятининг ҳазиналарини қадрлаб сақлагани ҳолда, улуғ рус халқининг классик меросидан ҳам фойдаланмоқда.

Сўнгра, Карапостов қуйидагиларни айтди:

— Ўзбекистон маданияти мустаҳкам моддий негизга таяниб ўсмоқда. Бу негиз заводлар, фабрикалар, колхозлар, гидроэлектростанциялар, ғоят катта суғориш каналларидан иборат.

Делегациямиз СССРнинг бошқа жойларини ҳам бориб кўрди. Бу жойларда бўлгани каби Ўзбекистонда ҳам ирқий тафовутнинг йўқлигини кўриб ишондик.

Булғория ишчи ёшлари союзи София область комитетининг а'зоси Стела Авишей—Ўзбекистондаги мактаб ўқувчилари блан учрашганликлари тўғрисида сўзлайди. Булғориядаги «Сентябронок» деган болалар ташкилоти Совет Иттифоқидаги пионерларнинг ҳаётига зўр мароқ блан э'тибор қилади. Биз Тошкентдаги пионерлар саройида, болалар санаториясида бўлдик ва Ўзбекистонда болаларга зўр ғамхўрлик ва э'тибор қилинаётганлигини кўрдик. Булғорияда фашист босқинчилар ҳукмронлик қилган даврда болаларни шовинизм руҳида тарбиялар эдилар. Совет мамлакатида эса барча болалар Сталин Конституцияси қуёши остида тенгдирлар, уларнинг ҳаммаси ўқиш имконига эгадир. Биз Тошкентда болалар ясаган суратлар кўргазмасини кўрдик Бу кўргазма совет мамлакатида ёш талантларнинг меҳр ва муҳаббат блан тарбияланаётганлигини исбот қилади.

София университетининг студенти Стефан Васильев Ўрта Осиё Давлат университетини бориб кўриш натижасида олган таассуротини сўзлаб берди.

— Бизнинг делегациямиз,—деди у, — янги интеллигенцияни тарбиялаш йўлида совет ҳукуматининг кўп иш қилаётганлигини очиқ-равшан кўриб билди. Ёшларнинг олий мактабларга ҳеч монеъсиз кириши бизда катта та'сир қолдирди. Бошқа мамлакатларнинг фақат катта шаҳарларидагина олий ўқув юртлари бор. Ўзбекистонда эҳтиёж кўрилган ҳамма жойда олий мактаблар бор. Совет давлати олий ўқув юртларига, студентларга моддий жиҳатдан кўп ёрдам бермоқда. Илмий-техника ишлари олий ўқув юртларидагина эмас, балки саноат корхоналарида ҳам кенг миқёсда йўлга қўйилган. Совет хотин-қизларининг илмий-текшириш ишларида актив қатнашаётганлигини кўрдик. Ўзбекистонда фаннинг эришган муваффақиятлари фақат республиканинг ўзидагина эмас, бошқа жойларга ҳам ма'лум. Ўрта Осиё Давлат университетининг илмий ходимлари блан суҳбат қилганимизда, уларнинг Булғориядаги ба'зи олимлар ёзган асарлардан яхши хабардор эканликларини билиб, жуда хурсанд бўлдик.

Булғориядаги Ватан фронти демократик ҳукумати булғор ёшларига нима берди, деган саволга Булғория ишчи ёшлари союзи Марказий Комитетининг секретари Нинко Стефанов қуйидагича жавоб қайтарди:

— Булғор ёшлари фашист усул идораси даврида очиқ шароитда ишловчи ташкилотларга эга эмас эдилар, уларнинг матбуоти ҳам йўқ эди. Булғорияда фашистлар ҳукмронлик қилган 20 йил мобайнида бир ярим миллиондан ортиқ киши шафқатсиз та'қиб этилди. 110 мингдан ортиқ энг яхши кишилар азоблаб ўлдирилди. Фашизм қурбонлари орасида тараққийпарвар ёшлар ҳам кўп эди.

Халқ ҳукумати ёшларнинг ҳуқуқларини тиклади Ёшлар ташкилотлари тузилди, газеталар чиқарила бошлади. Ёшлар давлат идораларига сайлаш ва сайланиш ҳуқуқига эга бўлдилар.

Яқинда Булғорияда булғор халқи монархияни истайдими ёки халқ республикасини истайдими деган масала умумий овозга қўйилади. Булғор халқи ва унинг ёшлари республикани ёқлаб овоз беришларига ишонамиз.

«Народная молодёж», («Халқ ёшлари») газетасининг муҳаррири Тодор Понтев булғор ёшларининг матбуоти ва адабиёти тўғрисида гапирди. У, шаҳар ва қишлоқларда маданий-оқартиш муассасалари кўпайтирилганлиги тўғрисида, ёзувчиларнинг совет адабиётидаги энг яхши асарларни таржима этиш соҳасида кўп иш қилаётганликлари ҳақида гапириб берди.

«Молодежна искра» («Ёшлар учқуни») газетаси муҳаррири Михаил Кючуков Булғория аҳолисининг ва айниқса ёшларнинг совет мамлакатидаги ҳаётга, шу жумладан Ўрта Осиёдаги совет республикаларининг ҳаётига ғоят қизиқаётганликлари тўғрисида гапирди. Булғориядаги демократик матбуот СССР меҳнаткашларининг ҳаётини тўғри тасвирловчи кўп мақола ва хабарлар босиб чиқармоқда.

Матбуот конференциясида сўзга чиққан делегация а'золари ватанларига қайтиб борганларидан кейин, Совет Иттифоқида, шу жумладан Ўзбекистонда кўрганларини Булғория меҳнаткашларига гапириб беражакларини айтдилар. Бу, кардош булғор халқи блан совет халқлари ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашга, шубҳасиз, ёрдам беради.

* * *

8 августда Булғория ёшлари делегацияси Москвага учиб кетди. (ЎзТАГ).

ЗАПОЛЯРЬЕДА ПИОНЕРЛАР ЛАГЕРИ

КИРОВ, 6 август. (ТАСС). Шимолий Муз денгизи яқинида, Уса дар'ёси ёқасида, Коми АССР да биринчи бўлиб «Воргутуголь» комбинатининг Заполярьедаги пионерлар лагери очилди.

Кончиларнинг болалари бу лагерьни «Заполярьедаги Артек» лагери деб атамоқдалар.

И. В. СТАЛИН БУЮК БРИТАНИЯ ЛЕЙБОРИСТЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

7 августда СССР Министрлар Советининг Раиси И. В. Сталин Буюк Британия лейбористлар партияси Ижроия Комитетининг Морган Филиппс, Гарольд Ласки, Гарольд Клей ва Алиса Бейкон жанобларидан иборат делегациясини қабул қилди.

Қабул вақтида СССР Ташқи Ишлар Министрининг Ўринбосари В. Г. Деканозов ҳозир бўлди.

МЎҒУЛИСТОН ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАВҚУЛОДДА ВА МУХТОР ЭЛЧИСИ НАЙДАНХУГИЙН ИДАМЖАБ ЖАНОБЛАРИ СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ РАИСИ Н. М. ШВЕРНИККА ИШОНЧ ЁРЛИҚЛАРИНИ ТОПШИРДИ

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. М. Шверник 3 августда Кремльда Мўғулистон Халқ Республикасининг Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Найданхугийн Идамжаб жанобларини қабул қилди. Найданхугийн Идамжаб жаноблари ўз ишонч ёрлиқларини топширди.

Найданхугийн Идамжаб жаноблари ёнида Миссия Маслаҳатчиси Н. Дэмбэрилин, Миссиянинг 2-нчи секретари Г. Убгуни жаноблари бор эди. Элчи уларни Н. М. Шверник блан таништирди.

Ишонч ёрлиқларини топширган вақтда СССР Ташқи Ишлар Министрининг Ўринбосари В. Г. Деканозов, СССР Ташқи Ишлар Министрлиги Протокол Бўлимининг Мудири Ф. Ф. Молочков, СССР Ташқи Ишлар Министрлиги 1-нчи Узоқ Шарқ бўлимининг мудири Г. И. Тункин ҳозир бўлдилар.

Ишонч ёрлиқлари топширгандан кейин Н. М. Шверник Н. Идамжаб жаноблари блан суҳбат қилди. Суҳбатда В. Г. Деканозов ҳам қатнашди. (ТАСС).

ХРОНИКА

Туркистон Харбий Округи Қизил Армия театри артистлари ва ходимларининг кўп йиллар давомида қилган самарали хизматларини назарга олиб, Ўзбекистон ССР Олий Советининг Президиуми 1946 йил 6 августда чиқарган Фармони блан ўртоқ Р. А. Кочетковга ЎзССР халқ артисти унвони, ўртоқ Е. Г. Яворскийга ЎзССРда хизмат кўрсатган артист унвони берди ҳамда мазкур театрнинг артистлари ва ходимларидан 13 кишини Ўзбекистон ССР Олий Советининг Фахрий ёрлиги блан мукофотлади.

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

1946 ЙИЛ 9 АВГУСТ, № 158 (6585)

И. В. СТАЛИН АСАРЛАРИНИНГ ИККИНЧИ ТОМИ

И. В. Сталин Асарларининг иккинчи томи босилиб чиқди. Бу томда ўртоқ Сталиннинг Столипин реакцияси ва янги инқилобий кўтарилиш даврида (1907 — 1913 йиллар) ёзган асарлари бор.

Ўша давр партия учун ва Россиядаги халқ оммаси учун оғир синов даври эди. 1905 йилги буржуа-демократик революция енгилганидан кейин мамлакатда реакция ҳукм сурди. Россия устида қора булут пайдо бўлди. Мустабид чор ҳукумати большевиклар партиясининг вакилларини қаттиқ та'қиб этди. Пролетариатнинг инқилобий партиясига қарши кураш авж олди. Ўша вақтда халқ иши учун курашган кишиларнинг кўпи чор зиндонларида халок бўлди. Мустабид чор ҳукумати ҳарқандай янги фикрни бўғди.

Оппортунистлар — меньшевиклар пролетариатнинг инқилобий партиясини тугатиш тарафдори бўлиб чиқдилар. Ликвидаторлик энг хавфли душман бўлиб қолган эди.

Ўша шароитда Ленин ва Сталин инқилобий кучларни тўғри чекинтирдилар ва пролетариатнинг жанговар инқилобий партиясини сақлаш ва мустаҳкамлаш учун, инқилобий марксизм назариясининг софлиги учун курашни кучайтириб юбордилар.

Иккинчи томдаги асарларнинг асосий ғояси очиқ ва яширин ликвидаторликка қарши, реакциянинг ҳамма кучларига қарши, партия учун кураш, большевизмнинг ғоявий, программа, тактика ва ташкилий асослари учун жонбозлик ва қат'ият блан курашишдан иборат.

РСДРПнинг Лондонда бўлиб ўтган қурултойида партия учун олиб борилган курашларнинг бири қизиб кетган эди. Ўртоқ Сталин «Россия социал-демократ ишчилар партиясининг Лондон қурултойи (вакилнинг хотиралари)» деган мақоласида ликвидаторликнинг пайдо бўлишини, унинг ижтимоий илдизларини чуқур таҳлил этади ва ликвидаторлик мафкураси ҳамда амалиётининг инқилобий ҳаракат учун ғоят таҳликали эканлигини фош қилади.

Ўртоқ Сталин «Вакилнинг хотиралари»да ликвидаторларнинг очиқ партия ўрнига ташкил этмоқчи бўлган «ишчилар қурултойи» амалда инқилобий пролетариатнинг мустақил йўлидан воз кечишни ва либерал буржуазияга тамомила бўйсунишни, (пролетариат диктатураси ва социализм учун кураш программаси ўрнига, я'ни Ленин таклифига мувофиқ РСДРПнинг иккинчи қурултойи қабул қилган программа ўрнига) «майда буржуа демократлар программасини» (II том, 72-нчи бет) қабул қилишни билдирар эди деб кўрсатди.

Большевик ишчилар вакили бўлган И. В. Сталин Лондон қурултойида улар номидан бундай деди: «Биз партиямиз жонкуярларимиз, биз ўз партиямизни севамиз ва чарчаб қолган зиёлиларнинг партияни обрўсизлантиришига асло йўл қўймаймиз» (75-нчи бет).

Ликвидаторларга қарши кураш бирнеча йил давом этади. Иккинчи томда ҳамма масалаларда, чунончи партиянинг мафкураси, тактикаси, ташкилий ишларига доир масалаларда бескип суратда олиб борилган ана шу кураш даврлари кетма-кет тасвир этилади.

И. В. Сталин «Кавказдан мактублар» деган асарида (унинг бу асари 1910 йил май ойида «Социал-демократ» газетасига махсус илова қилиб чиқарилган эди) Закавказье меньшевикларини мисол қилиб олиб, ликвидаторликнинг чин моҳиятини фош қилади, ликвидаторлик инқилобий пролетариатнинг ҳамма принципларидан воз кечишдан ва ишчилар синфини либерал буржуазия мафкурасига бўйсундиришдан иборат эканлигини кўрсатади. «Кавказдан мактублар» «программа соҳасидаги ликвидаторликни» ва «тактика соҳасидаги ликвидаторликни» изчиллик блан қат'ий суратда фош қилади ва меньшевик-ликвидаторлар йўли амалга оширилганида мустабид чор ҳукумати ва буржуазиянинг мустаҳкамланиши муқаррар эканлигини та'кидлайди.

Сталин Асарларининг иккинчи томи ликвидаторликка қарши кураш блан бирга «астари ағдарилган ликвидаторлар»га — отзовистлар, ультиматумчилар, худо ясовчилар, впередчиларга қарши қандай кураш олиб борилганлигини ҳам кўрсатади. 1909 йилнинг август ойида Боку комитети И. В. Сталин ёзган резолюцияни қабул қилади. Бу резолюцияда юқорида номлари айтилган оқимларга қарши ғоявий жиҳатдан шафқатсиз кураш олиб бориш зарурлиги айтилади ва «сўл» гапларни ниқоб қилиб олган бу оқимларнинг оппортунистик моҳияти фош қилинади.

Ўртоқ Сталин марксизм назариясининг софлиги учун курашади. Ўша даврда меньшевиклар ва ҳар қандай оппортунистлар — худо ясовчилар, махистлар, богдановчилар ва шу сингарилар марксизм назариясини ревизия қилган эдилар. И. В. Сталин илмий социализмнинг софлиги учун кураш бутун партиянинг энг муҳим иши деб ҳисоблайди.

Ликвидаторларга ва бошқа оппортунистларга қарши кураш инқилобий пролетариат партиясини тузиш блан маҳкам боғланди. Ҳамма вақт мамлакатда бўлган И. В. Сталин партия ташкилотларининг аҳволини, жандарм ҳужумларининг оғир оқибатларини, игвогарларнинг ишларини, иродаси бўш кишиларнинг инқилобий курашдан воз кечганлигини яхши билар эди. Ўртоқ Сталин ғайрат блан ишлаб, партия ташкилотларини тиклаш, партияни инқилобчи марксистларнинг ягона, мустаҳкам раҳбарлиги остида жипслаштириш йўллари ва воситаларини белгилади.

Ўртоқ Сталин «Партиядаги кризис ва бизнинг вазифаларимиз» деган мақоласида партия ташкилотларидаги вазиятни дадил танқид қилади ва бу кризисни бартараф қилиш планини илгари суради. Мақолада айтилишича, партия «. . . оммага ғоявий жиҳатдан катта та'сир кўрсатмоқда, омма партияни билади, омма партияни ҳурматлайди» (146-нчи бет). Аммо ғоявий та'сир кўрсатишнинг ўзигина кифоя эмас. Бу та'сирни ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш ҳам зарур, бу мақсадга эришмоқ учун эса, чуқур мунтазам иш олиб бориш керак. Партиянинг ишларини яхши уюштириш йўли қандай бўлиши керак? Мақолада бу саволга батафсил жавоб берилади. «Ташкилотларимизни кенг омма блан боғлаш зарур — бу маҳаллий вазифа.

Юқорида айтилган ташкилотларни ўзаро боғлаш, партия Марказий Комитети теварагига уюштириш — марказий вазифадир» (157-нчи бет).

Сўнгра ўртоқ Сталин маҳаллий вазифани ҳал этиш учун умумий сиёсий агитация блан бир қаторда кундалик энг зарур эҳтиёжлар асосида иқтисодий агитация олиб бориш, фабрика-завод партия комитетларини тузиш ва мустаҳкамлаш, мумкин қадар кўпроқ партиявий ишларни илғор ишчилар қўлига тўплаш зарур деб тушунтиради. Марказий вазифани ҳал қилмоқ учун маҳаллий ташкилотларни партиянинг Марказий Комитети блан боғловчи ва уларни яхлит бир куч қилиб бирлаштирувчи умум Россия газетаси зарур.

Ўртоқ Сталин 1910 йил 31 декабрьда Сольвичегодск сургунидан ёзган ма'лум мактубида бу масалага яна тўхталиб ўтади (207-212-нчи бетлар).

Мамлакатнинг ўзидагина партия ташкилотларини тиклаш, омма блан алоқа боғлаш, омманинг манфаатларини ҳимоя қилиш ва келгусидаги жангларга тайёрланиш мумкин эди. Россияда партия ишлари қийин шароитда бажарилар эди, большевиклар катта хавф остида ишлар эдилар, чор ҳукуматининг жандармерияси большевикларни та'қиб этар эди. Аммо большевиклар Ленин блан Сталиннинг раҳбарлиги остида партияни тузиш йўлидаги ишларни мардона давом эттирдилар ва партиянинг байроғини баланд кўтардилар.

Ўртоқ Сталин Сольвичегодск сургунидан ёзган мактубида бундай деди: «Менинг фикримча, дастлабки пайтда асосий марказларда (Питер, Москва, Урол, Жануб) яширин, ярим яширин ва очиқ шароитдаги ишларни бирлаштирадиган марказий (рус) группасини ташкил этиш кечиктирилиши мумкин бўлмаган галдаги вазифамиздир. Бу группани «Марказий Комитетнинг рус қисми» ёки Марказий Комитет ҳузуридаги ёрдамчи группа деб атайсизми, ҳохлаганингизча атай беринг — бунинг фарқи йўқ. Аммо бундай группа сув ва ҳаводек керак» (211-нчи бет).

Ленин — Сталиннинг планини қабул қилди.

Меньшевикларни партиядан ҳайдаган ва большевиклар партиясини мустақил партия сифатида тузган Прага конференцияси ўртоқ **Сталин** бошчилигида Марказий Комитетнинг Россия бюросини ташкил этди, бу бюро мамлакатда бутун партия ишларига раҳбарлик қилди.

И. В. Сталин Асарларининг иккинчи томида Ленин ва Сталин фикрлари ҳамда амалий ишининг бирлигини, большевизм душманларига қарши ғоявий ва ташкилий курашда улар ўртасидаги ҳамкорликни тасвир этади.

Ленин блан Сталиннинг фикрича, мустабид чор ҳукумати дучор қилган мушкул аҳволдан мамлакатни қутқазиш мақсадида, халқ оммасини чор истибдоди зулмидан, капиталистлар эксплоатациясидан, қашшоқлик ва жаҳолатдан халос қилиш мақсадида партия учун кураш энг зарур шарт эди.

Сталиннинг «Партия учун» деган ажойиб асарида партиянинг мамлакат тақдири учун ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлган бу тарихий роли очиқ-равшан кўрсатилади.

«Мамлакатни қашшоқлик ва ма'навий бузилишдан сақлаб қолиш керак! Аммо чоризмни туб томиридан йўқотмай туриб бу ишни қилиш мумкинми? Чор ҳукуматини унинг барча крепостнойлик қолдиқлари блан бирга ағдариб ташлашнинг бирдан-бир йўли тарих томонидан етакчи куч деб танилган социалистик пролетариат раҳбарлигида халқнинг кенг миқ'ёсда амалга оширадиган инқилобий ҳаракати йўлидир» (215-нчи бет).

Сталиннинг мурожаатида Россияни қашшоқлиқдан ва ма'навий бузилишдан қутқазиш вазифаси партия ишларини кучайтириш блан маҳкам боғланади.

«Аммо келажакдаги ҳужум тарқоқ ва тартибсиз бўлмаслиги учун; пролетариат келгусидаги ҳаракатни бирлаштириш ва унга раҳбарлик қилишдан иборат юксак ролини шараф блан бажара олиши учун, — бунинг ҳаммаси учун, халқ орасидаги инқилобий табақаларнинг инқилобий онгги ва пролетариатнинг синфий онгидан ташқари яна кучли ва чаққон пролетар партияси ҳам бўлиши зарур...

Пролетариатнинг келгусидаги инқилобий жангларни муносиб равишда кутиб ола билиши учун пролетариат партиясини; Россия социал-демократ ишчилар партиясини мустаҳкамлаш айниқса зарурдир» (215-нчи бет).

Ўртоқ Сталин партиянинг тақдирини мамлакат тақдири блан шу тарзда боғлади.

Иккинчи томдаги асарлар И. В. Сталиннинг реакция йилларида партияни мустаҳкамлаш вазифаларини зўр ғайрат ва изчиллик блан амалга оширганлигини кўрсатади. «Правда»даги иш, тўртинчи давлат думасига ўтказилган сайлов кампаниясига раҳбарлик қилиш, думадаги большевиклар фракциясига раҳбарлик қилиш ва Россиядаги инқилобий ҳаракат юксала бошлаши муносабати блан партия ишларини кучайтириш бу соҳада марказий ўринни олади.

1912 йилнинг 22 апрелида «Правда» газетасининг биринчи сони чиқди. Бу газета Ленин кўрсатмаларига мувофиқ И. В. Сталиннинг ташаббуси блан ташкил этилди. Ленин блан Сталиннинг «Правда»да босилиб чиққан мақолалари инқилобий кўтарилиш кучая бошлаган даврда Россиядаги инқилобий ҳаракат учун етакчи йўл, курашнинг асосий шиорлари бўлди, асосий мақсадни ва бу мақсадга эришиш йўлларини кўрсатиб берди.

Иккинчи томга кирган ўртоқ Сталиннинг Петербургдаги иш даврида ёзган асарлари (1912 — 1913 йиллар) Марказий Комитет рус бюросининг раҳбари сифатида партиянинг ҳамма ишига етакчилик қилганлигини, Ленин йўлини амалга оширганлигини кўрсатади.

Ўртоқ Сталиннинг «Петербург ишчиларининг ўз ишчи депутатига топшириғи» (250-253-нчи бетлар) деб ёзган мақоласи шу масалага бағишланган классик бир асардир.

Ленин ва Сталин ишчилар синфининг парламентда амалга ошириладиган ва ўша вақтгача мисли кўрилмаган янги тактикасини тузиб бердилар. Тўртинчи давлат думаси депутатларига берилган «Топшириқ»да айтилишича, пролетариатнинг вакиллари Ғарбий Европа парламентларидагига қараганда кўпроқ оғир шароитда ишлаб, пролетариат ҳаракатининг асл мақсадини, я'ни мустабид чор ҳукуматини, капитализмни тугатиш ва социализм барпо қилиш мақсадини ҳимоя қилишлари ва тарғиб этишлари керак эди. Халқ оммасининг кундалик эҳтиёжларини ҳимоя қилиш блан бирга чор тузимини, капиталистик эксплоатацияни фош қилиш ва большевиклар партиясининг программасини пропаганда қилиш ҳам керак эди. «Топшириқ» депутатлардан Ғарбда бўлгани каби ҳукмрон синфлар блан муроса қилиш учун эмас, балки пролетариатнинг ва меҳнаткашлар оммасининг асл манфаатларини ёқлаб қат'ий суратда ва изчиллик блан кураш олиб бориш учун парламент минбаридан фойдаланингиз деб талаб қилади.

Ўртоқ Сталин шундан бирқанча йил кейин партиянинг реакция давридаги тактикасини та'рифлаб, қуйидагиларни айтган эди:

«Бу давр партиямизнинг чоризмга қарши очиқ инқилобий курашдан курашнинг айланмали йўлига, страхования кассаларидан тортиб дума минбаригача ҳар қандай очиқ имкониятларнинг ҳаммасидан фойдаланиш йўлига ўтган давр эди». (ВКП(б) нинг XV қурултойида қилинган доклад. Стенографияга олинган ҳисобот, 366-нчи бет).

Иккинчи томда босилган бирқанча асарлар оғир реакция шароитида омма ўртасида ишлашда очиқ имкониятлардан фойдаланиш, ишчиларнинг ва барча меҳнаткашларнинг кундалик эҳтиёжлари учун курашнинг классик намуналаридир.

И. В. Сталиннинг «Кенгашни бойкот қилиш керак», «Гарантияли кенгаш тўғрисида яна бир неча сўз», «Кейинги вақтлардаги иш ташловлар нима кўрсатади», «Нефть саноатчиларининг тактикасида бурилиш», «Иқтисодий террор ва ишчилар ҳаракати», «Бўлажак умумий иш ташлашга доир», «Декабрьдаги иш ташлаш» деган асарлари ва бошқа асарлари Сталин етакчилигидаги Боку большевикларининг қизғин ишларини баён қилади.

1904 йилнинг декабрида Бокуда И. В. Сталиннинг раҳбарлиги остида умумий иш ташлаш бўлди. Бу иш ташлаш ишчиларнинг ғалабаси ва ишчилар блан нефть саноатчилари ўртасида коллектив шартнома тузилиши блан тамом бўлди. Бу коллектив шартнома Россияда биринчи марта тузилган шартнома эди.

1907 йилнинг охирида нефть саноатчилари блан ўтказилган кенгаш теварагида катта кампания бошланди. Кенгаш ташаббусчиси бўлган буржуа вакилларининг фикрича делегат сайловида ишчиларнинг талаблари муҳокама қилинмаслиги ва делегатлар сайловчилар ўртасида ҳисоб бермасликлари керак эди. И. В. Сталин большевиклар номидан: «Кенгаш гарантия блан ўтказилсин ёки ҳеч қандай кенгаш бўлмасин» деган шиорни илгари сурди. Вакиллар кенгашини эркин сайлаш, касаба союзларининг ёрдамидан эркин фойдаланиш ва кенгашни очиш пайтини белгилаш — шундай гарантиялардан эди.

Большевикларнинг тўғри йўли жуда яхши натижалар берди. 1908 йилнинг май ойида Бокуда, оғир реакция шароитида, Боку пролетарлари вакилларининг кенгаши тўпланиб, икки ҳафта мажлис қилди. Кенгаш большевиклар тайёрлаган талабларни нефть саноатчиларига тақдим этди. Россия пролетариати илғор вакилларининг кенгаш минбарида туриб айтган гаплари бутун мамлакатга эшитилди. Бу, большевикларнинг жуда катта ғалабаси эди.

* * *

Иккинчи томда И. В. Сталиннинг «Марксизм ва миллий масала» деган машҳур асари бор. Бу асар Россия халқларини миллий ва ижтимоий жиҳатдан озод қилиш йўлидаги курашнинг талабларига жавоб берар эди. Реакция даврида миллий масала жуда катта аҳамиятга эга бўлди. 1905 йил революцияси енгилгандан кейин мустабид чор ҳукумати улуғ давлат миллатчилигини авж олдирди. Миллий маданият ҳар қандай йўллар блан та'қиб этилди. Россия халқлари ўртасида миллий низо' бениҳоя кучайтирилди, погромлар уюштирилди.

Мустабид чор ҳукуматининг зулми буржуа миллатчилигининг кучайишига сабаб бўлди. Миллий масалада Россиядаги барча халқларнинг манфаатларига муносиб бўлган тўғри йўлни чоризмнинг ана шу макрли сиёсатига, буржуа миллатчиларининг сиёсатига қарама-қарши қўйиш керак эди.

Россияда миллий масала асосий масалани, я'ни мустабид чор ҳукуматини ва империализмни ағдариш вазифасини ҳал этишда ғоят катта аҳамиятга эга эди. Россиядаги турли халқлар рус пролетариати блан биргаликда ва унинг раҳбарлигида революция сари бориб, ҳокимиятни барпо қилиш йўлидаги қат'ий жангларда унинг эҳтиёт кучи бўладиларми ёки ҳукмрон синфларнинг эҳтиёт кучи бўлиб қоладиларми, деган масала бу соҳада тўғри йўл тутилишига боғлиқ эди.

Кўп миллатли совет давлати барпо қилиниб, мустаҳкамланганлигига кўп вақт бўлди. Ҳозирги вақтда И. В. Сталиннинг «Марксизм ва миллий масала» деган назарий асарининг аҳамияти айниқса катталадир. Ленин блан Сталиннинг асарлари СССР да миллий масалани ҳал этишда назарий асос бўлди.

Ўртоқ Сталин илмий социализмни яратган кишига хос назарий ўткурлик блан миллий масаланинг энг муҳим асосларини тушунтириб беради, миллат нима эканлигини та'рифлайди, миллатларнинг пайдо бўлиш тарихини баён қилади, оппортунистларнинг миллий масаладаги йўлларига қат'ий зарба беради ва инқилобий пролетариатнинг программасини та'рифлаб беради.

И. В. Сталин ўз асарини ёзган даврда чет элдаги Австрия социал-демократиясининг оппортунизми, Россиядаги бунд, грузин меньшевиклари, арман дашнаклари ва бошқа майда буржуа гуруҳлари ишчилар ҳаракатидаги асосий душман эди. Сталин уларни бениҳоя қаттиқ танқид қилди. Оппортунистларнинг миллий программасидаги асосий модда миллий маданият мухториятидан иборат эди, бу программани Австрия социал-демократлари уйлаб чиқарган эдилар.

«Миллий маданият мухторияти» программаси амалда учига чиққан буржуа миллатчилигидан иборат эди. Бу программа марксизмни қалбакилаштириб, миллий масалада ишчилар синфининг йўлини ифода қиламиз, деб да'во қилганлиги учун айниқса хавфли эди. Бауэр, Шпрингер ва уларнинг Россиядаги бундчилар ҳамда бошқа шериклари қувватлаган программаси амалда умумий миллий ҳаракатга раҳбарликни буржуазия қўлига топширар эди.

Миллий маданият мухторияти программаси шу жиҳатдан ҳам жуда зарарли эдики, уни ислоҳотлар йўли блан амалга ошириш мўлжалланган эди. И. В. Сталин қуйидагиларни ёзади: «Австриялилар майда ислоҳотлар йўли блан, аста-секин қадам қўйиш йўли блан «миллатлар эркинлиги»ни амалга оширмоқчи бўладилар. Улар миллий маданият мухториятини амалий чора сифатида таклиф этиб, асосли ўзгариш ясашни, озодлик йўлидаги демократик ҳаракатни ҳаёллаига ҳам келтирмайдилар...», (317-нчи бет).

Австриядаги ва Россиядаги «миллий маданият мухторияти» тарафдорлари капитализм тузумининг асосларини емириб ташламай туриб миллий масалани ҳал этиш мумкин деб ўйладилар ва шу блан бирга бу масалани революциянинг ғалабаси блан боғламадилар. Бу соҳада иккинчи интернационал реформизмининг та'сири, унинг «капитализм социализмга ўсиб киради» деган маш'ум йўлининг та'сири яққол кўринди. Улар миллий-демократик ҳаракатни буржуа-либераллар ислоҳотидан иборат қилиб қўйдилар, ҳолбуки большевикларнинг планига мувофиқ, бу ҳаракат мустабид чор ҳукуматига қарши бўладиган умумий демократик революцияда ва ишчилар синфининг курашиб ҳокимиятни қўлга олишида катта роль ўйнаши керак эди.

«Рус марксистлари, — деди И. В. Сталин, — «миллатларнинг эркинлиги» тўғрисидаги масалани муқаррар бўладиган асосли ўзгаришлар блан, озодлик йўлидаги демократик ҳаракатлар блан боғлайдилар, уларнинг ислоҳотларга умид боғлашлари учун эсослари йўқ» (317-нчи бет). Ислоҳот йўли эмас, балки революция қилиш йўли мазлум халқларни озод қила олади ва миллий масалани ҳал эта олади. Большевикларнинг йўли шундай эди. Бу, масаланинг янги тарзда қўйилиши эди. Иккинчи интернационал партиялари бу йўлга қарши курашдилар. Большевикларнинг йўли империализм ва пролетар революциялари даврининг янги шароитида марксизм та'лимотини янада ривожлантирди.

«Марксизм ва миллий масала» китобида большевикларнинг миллатларнинг ўз тақдирларини ўзлари белгилаш ҳуқуқи тўғрисидаги шиори бутун дун'ёга эшитилди. Бу шиор миллий масалани ҳал этишда бирдан-бир тўғри шиордир.

Большевиклар миллий программасининг амалга оширилиши Улуғ Октябрь революциясининг ғалабасида ва социалистик давлатни мустаҳкамлашда ғоят катта роль ўйнади.

Владимир Ильич Ленин Сталиннинг миллий масала ҳақида ёзган асарлари жуда катта аҳамиятга эга эканлигини такрор-такрор та'кидлади. «Марксизм ва миллий масала» китоби ёзилган вақтда Ленин Горькийга юборган мактубида қуйидагиларни айтган эди:

«Миллатчилик тўғрисидаги масалага келганда, бу масала блан жиддий шуғулланиш керак, деган фикрингизга батамом қўшиламан. Бизда ажойиб бир грузин Австрия материалларини ва бошқа ҳамма материалларни тўплаб, «Просвещение» учун қунт блан катта бир мақола ёзмоқда. Биз бу масалани ҳал этишга мадад берамиз» («Лениннинг Горькийга ёзган мактублари». Партия нашриёти. 1936 йил, 89-нчи бет).

Сталиннинг асари босиб чиқарилгандан кейин Ленин қуйидагиларни ёзди: «Кейинги вақтларда марксизмнинг назария адабиётида... социал-демократиянинг миллий программаси асослари баён қилинди (бу ерда даставвал Сталиннинг мақоласи кўзга ташланади.)» (XVIII том, 116-бет).

Ленин биринчи жаҳон империалистик уруши арафасида Париж, Берн, Женева ва Цюрихда миллий масала ҳақида бирнеча доклад қилиб «Марксизм ва миллий масала» китобини мисол қилиб келтиради, бу асарни иккинчи интернационал арбобларининг оппортунистик асарларига қарама-қарши қўйди. Ўртоқ Сталин ўз китобида марксизм-ленинизмнинг миллий масала соҳасидаги назариясини мунтазам ва тўла равишда та'рифлаб берди. Бу китоб Россия халқларини рус пролетариати теварагига бирлаштиришда ғоят катта роль ўйнади. Ленин блан Сталиннинг миллий масаладаги назарияси мустабид чор ҳукуматига қилинган ҳужум олдидан кўрилган тайёргарлик кунларида, пролетар революцияси учун курашда, совет даврида миллий масалани ҳал этишда, СССР халқларининг бузилмас дўстлигини мустаҳкамлашда синаб кўрилди.

И. В. Сталиннинг ана шу доҳиёна асари ВКП(б)нинг миллий сиёсатида бениҳоя катта роль ўйнади ва ўйнайди. Миллий масала ҳозирги жамият ҳаётида ғоят катта аҳамиятга эгадир. Совет Иттифоқидан ташқаридаги мамлакатларда бир миллатнинг бошқа миллатга нисбатан устунлиги ҳақидаги «назариялар» кенг тарқалган. Бутун дун'ёда герман миллати ҳоким бўлади деб тарғиб қилган герман фашизми тугатилган пайтдан буён ҳали кўп вақт ўтмади. Аммо ҳозирги вақтдаёқ империалистлар реакциясининг кучлари «олий ирқлар» ўз хоҳишларини бошқа халқларга бажартиришга да'ват қилинганлар, улар бошқа халқларнинг ерларини ўз ерларига қўшиб олишга «ҳақлидирлар» демоқдалар ва ҳоказо. Дун'ёда мазлум миллатлар ҳали кўп. Юз миллионларча кишилар ажнабий империалистлар зулми остида жафо чекмоқдалар. И. В. Сталиннинг «Марксизм ва миллий масала» номли классик асари, шунингдек унинг миллий-мустамлака масаласи тўғрисида ёзган бошқа асарлари мазлум халқларнинг ўзларини озод қилиш йўлидаги курашларида ғоят катта аҳамиятга эгадир.

Сталин Асарларининг иккинчи томидаги мақолалар Россия тараққиётининг энг оғир даврларидан бирида Россия халқларининг манфаати учун олиб борилган курашни, ишчилар синфи ва меҳнаткашларнинг кучларини мустабид чор ҳукуматига ва Россия империализмига қарши қат'ий жангга тайёрлаш соҳасида Лениннинг улуғ сафдоши фидокорона қилган ишларни тасвирлайди.

Иккинчи томдаги асарлар Ленин-Сталин партиясининг тарихий жиҳатдан совет мамлакати халқлари блан нақадар маҳкам боғланганлигини, бу партия қаҳрамонона курашиб, революциямизнинг буюк ғалабаларини қандай тайёрлаганлигини кўрсатиб беради.

Ўртоқ Сталин иккинчи томдаги асарларда большевизмнинг ғоявий, тактика ва ташкилий асосларини ишлаб берди. Унинг бу хизмати ВКП(б)нинг ғоявий ҳазинасида энг катта ўрин тутади.

Ўртоқ Сталиннинг асарлари партияли ва партиясиз большевикларга большевизмнинг тарихи ва назариясини пухта ўргатади, халқимизни социализмнинг янги ғалабалари учун курашга сафарбар қилади.

В. ПОНОМАРЁВ.

(«КУЛЬТУРА И ЖИЗНЬ» газетасининг 4-нчи сонидан).

МАКТАБЛАРНИ ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИГА ТАЙЁРЛАШ ОЙЛИГИ

РЕМОНТ ТАЛАБ МАКТАБЛАР ВА Э'ТИБОРСИЗ РАҲБАРЛАР

Ўтган йил Сирдар'ё районида мактабларни ўқув йилига тайёрлашнинг кўпинча кечикиб ва сифатсиз ўтказилиши натижасида, ўқув йили даврида жиддий қийинчиликлар юз берган эди. Шунга қарамасдан, янги ўқув йилига тайёрлик ишлари бу йил ҳаддан ташқари бўш бормоқда. 39 мактаб биносидан 22 таси ялпи ремонтдан чиқиши керак. Аммо ҳали районнинг 9 та мактабида ремонт ишлари бошлангани йўқ. Ремонт бошланган жойларда ҳам иш жуда суст бормоқда.

«Эмбекчи» колхозидаги мактабнинг биноси қайтадан тиклаш учун батамом бузиб ташланган. Лекин тиклаш ишига ҳали киришилгани йўқ, деса бўлади. Бу нарса шу мактабда ўқучи 100 га яқин боланинг мактабдан четда қолиш хавфини туғдирмоқда. «Большевик» колхозидаги мактабда қурилиш материаллари йўқлигидан, иш тўхтаб ётибди. Районда биттагина бўлган қозоқ ўрта мактаби биносининг ремонти ҳам ёмон бораётир.

20-нчи мактабнинг Фрунзе номли колхоз ёнидаги филиалида бултур 24 бола ўқиган бўлса, бу йил 40 дан ортиқ бола ўқиши кутилади. Лекин бу болалар қаерда ўқиши нома'лум. Чунки, бултурги мактаб биносини ўқиш йили тамом бўлиши бланоқ колхоз (правления раиси ўртоқ Йўлдошев) учун отхонага айлантирган.

Район марказидаги 2-нчи мактаб биносининг 6 хонаси уйга айлантирилган ва 2 хонаси ЗАГС ҳамда ҳарбий учет столининг идораси учун берилган. Агар аҳвол шундай қолиб кетаберса, бир мингга яқин ўқучи ўтган йилдагидан ҳам кўпроқ қийналиши турган гап.

Ҳуллас, Сирдар'ё районида мактабларни янги ўқув йилига тайёрлаш масаласи катта хавф остида турибди. Бунинг устига, қиш учун ўтин-кўмир жамғариш, ўқитучиларнинг уй-жойларини ремонт қилиш тўғрисида арзийдиган бирор иш қилингани йўқ. Ватан урушида ҳалок бўлган кишилар блан уруш инвалидларининг болалари учун «умумий та'лим фонди» тузиш тўғрисида ҳаракат ҳам йўқ. Бунга сабаб шуки, Ўзбекистон ҳукумати ва ЎзК(б)П Марказий Комитетининг махсус қарорларига қарамасдан, мактаб масаласига э'тибор берилмаётир. Район партия, комсомол комитетлари ва райижроком, қишлоқ советлари, колхоз правлениялари ҳамда бошланғич партия, комсомол ташкилотлари маориф ходимларига ёрдам бермасдан, янги ўқув йилига тайёрлик ишини ўз ҳолига ташлаб қўйганлар.

Район ижроия комитети ва район партия комитети янги ўқув йилига тайёрлик юзасидан 17 июльда қарор қабул қилди. Аммо бу қарорларнинг маориф ходимлари ва мактаб директорларига юкланган қисмини ҳисобга олмаганда, кўпчилик моддаси бажарилгани йўқ.

Район маҳаллий саноати (директори ўртоқ Головин) мактаблар учун 20 минг дона пишиқ ғишт, 10 минг дона черепица тайёрлаб бериши керак эди. Лекин ҳозиргача бир дона ҳам ғишт ва черепица тайёр эмас. Район банкасининг бошлиғи Хусанбеков ўзининг нотўғри ҳаракатлари блан, мактаблар учун ажратилган маблағни бермай, ремонт ишини атайин орқага судрамоқда.

Район партия комитетининг 29 июльда бўлган бюро мажлисида барча колхоз ва қишлоқ советлари раислари, партия ташкилотларининг секретарьлари қатнашдилар. ЎзССР Министрлар Совети ва ЎзК(б)П Марказий Комитетининг «Мактабларни янги ўқув йилига тайёрлашнинг бориши ҳақидаги» қарорини бажариш чоралари шу мажлисда асосий масалалардан бири бўлиб кўрилар ва ўқув йилига тайёрлик ойлиги атрофига жамоатчилик э'тибори тортилар, деб ўйланган эди. Афсуски, бюро партия ва ҳукумат қарорини муҳокама ҳам қилмади ва мактабларни янги ўқув йилига тайёрлаш соҳасида бирор чора ҳам белгиламади.

А. РАҲИМОВ.

ҲОМИЛАДОР ХОТИНЛАР САНАТОРИЯСИ

Бир тўда аёл мевазор боғдаги дарахтлар салқинида Берта Левинанинг лекциясини тинглламоқда. Врач «Мактаб ёшигача бўлган бола тарбияси» мавзу'идаги бу лекцияни жуда тушинарли, қизиқ мисоллар блан ўқиб бераётир.

Боғнинг нариги четида, анҳор лабидаги толлар соясида яна бир гуруҳ хотинлар ўлтиришибди. Улар Лида Ивановнанинг «Боланинг она қорнида ўсиши» мавзу'да лекциясини эшитаётирлар. Бу аёллар блан кечагина «Эмизикли бола тарбияси» ҳақида суҳбат қилинган эди. Улар ёш авлодни тарбиялашга доир бундай суҳбатларни ҳар сафар қизиқиб эшитадилар.

Тошкентнинг Самарқанд дарвоза гузарида ЎзССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг ҳомиладор хотинлар санаториясида дам олучиларга жуда яхши хизмат кўрсатилаётир. Дам олучилар ҳар куни 5 маҳал лаззатли овқат блан та'мин этиладилар. Уларнинг маданий дам олиши учун ҳамма шароит яратиб берилган. Ҳар кунги нонуштадан кейин «Ҳомиладор хотиннинг кундалик қоидаси», «Хотин-қизларнинг ҳуқуқи» сингари мавзу'ларда суҳбатлар ўтказилиб туради. Санаторияда тикучилик, шахмат-шашка, музика тўгараклари ҳам ишлаб турибди. Ҳар куни дам олучиларга кино-картиналар кўрсатилади. Санаторияда 90 та ҳомиладор аёл дам олаётир. Булар республикамиздаги саноат корхоналари, колхоз ва совхоз далаларининг илғор ишчиларидир.

Ёқубжон ШУКУРОВ.

ТРАКТОРЛАРНИНГ ЁЗГИ РЕМОНТИ ТЕЗЛАТИЛСИН

(«Қизил Ўзбекистон»нинг Фарғона область мухбиридан)

Яна икки ойдан кейин пахта далаларида кузги ишлар бошланиб, тракторлар ер ҳайдашга тушади. Кузги шудгорнинг муваффақиятли ўтиши МТС паркининг яхши тайёргарлик кўришига боғлиқдир. Лекин, Фарғона областидаги МТСларда тракторларнинг ёзги ремонти ҳаддан ташқари қониқарсиз бораётир. Область техника экинлари бўлимининг ма'лумотига кўра, ялпи ремонт қилиниши лозим бўлган 180 та ҳайдов тракторидан 1 августгача фақат 34 таси ва навбатли ремонт қилинадиган 450 трактордан 37 таси ремонтдан чиқарилди, халос. Ҳолбуки, графикка кўра июль ойи ичида 111 трактор ремонт қилиниши керак эди.

Тракторлар ремонтининг бу қадар суст боришига сабаб нима? Бунга асосий сабаб шуки, МТС директорлари, район техника экинлари бўлимларининг бошлиқлари «ҳали вақт эрта, ҳарқанча трактор бўлса ҳам ремонтдан чиқара оламиз» деган зарарли кайфиятга берилиб кетишларидир. Шунинг учун ҳам областьнинг деярлик ҳамма МТСида ремонт ишлари чидаб бўлмаслик даражада суст бормоқда.

Область техника экинлари бўлимидан унча узоқда бўлмаган Фарғона район МТСида бошқа МТСларга нисбатан иш анча яхши бўлиши керак эди. Чунки, МТСнинг кундалик иши область техника экинлари бўлимига равшан бўлиб туради. Аммо, бу МТС да ёзги трактор ишлари плани ошириб бажарилгандан сўнг директор ўртоқ Парубай тракторларнинг ёзги ремонтини ўз ҳолига ташлаб қўйди. Натижада ремонт талаб 26 трактордан фақат биттаси улгуржи, 3 таси майда ремонтдан чиқарилди.

Қува районидаги МТСда аҳвол бундан ҳам ёмон. Ремонт қилиниши керак бўлган 32 тракторнинг МТС устахонасига келтирилганига аллақанча вақтлар бўлди. Лекин шу вақтгача биронта трактор ремонт қилингани йўқ. МТС раҳбарлари (директори ўртоқ Мирҳайитов) ремонт ишчилари ўртасида оммавий-сиёсий ишларни жонлантириш, социалистик мусобақани қизитиш йўли блан трактор ремонти сур'атини тезлатишга ҳаракат қилмайдилар. Тошлоқ иккинчи МТСи (директори ўртоқ Драликов), Куйбишев МТСи (директори ўртоқ Шурин) 1-нчи Молотов МТСи (директори ўртоқ Забидулин) ва бошқа МТСларда ҳам ҳозиргача биронта трактор ремонт қилинган эмас. Ҳолбуки, ремонт қилинадиган машиналар июнь ойидаёқ МТС паркига келтирилган эди. МТС директори ремонтда ишловчиларга яхши шароит туғдириб берилмаганлиги сабабли ремонт ишлари яхши бормаётир

Областьдаги МТСларда тракторлар ремонти суст бўлишига область техника экинлари бўлими энг зарур бўлган эҳтиёт қисмларни МТСларга вақтида етказиб бермаслик ҳоллари ҳам сабаб бўлмоқда. Яна шуни айтиш керакки, область техника экинлари бўлими (бошлиғи ўртоқ Акрамов) тракторнинг ёзги ремонти блан шуғулланишни ҳаёлига ҳам келтирмайди.

Область техника экинлари бўлими келгуси йил мўл ҳосилини та'минлаш учун тракторларни кузги ишларга тезроқ тайёрлаш устидан қаттиқ назорат қилиб бориши керак.

Қодир ЮСУПОВ.

КЕКСА ПАХТАКОР

Чинободда Нор деган чол бор,
Биркам саксон ёшда. Лекин у—
Москвани кўрмапти ҳануз,
Бир кўришни қилади орзу.
Москва сафарин ўйлаган йил,
Режасини бузибди уруш.
Москва ҳақида узоқ ўйлайди.
Москва ҳақида гоҳо кўрар туш...
Ўғиллари қайтишиб жангдан,
Қўлларидан олди кетманни.
Колхози ҳам бўлди бадавлат
Ота еяр ёғ блан нонни...
Оёғида ағдарма этик,
Оқ яктаги... деҳқонларга хос.
Эсни танибдики жўякда,
Пахтакорлик отадан мерос.
Ғўзалари боласи. Қалби—
Даладек кенг, пахтадек тоза.
Ман—ман деган деҳқонлар унинг—
Меҳнатидан олар андоза.
Юрагида Москвани кўриш,
Москванинг бўлмиш мафтуни...
Аммо, Москва уни кўргандир,
Яхши билар Москва уни.

МИРМУҲСИН.

Ўзбек ше'рлари рус тилида ўқилаётир

Ўзбек шоирларининг энг яхши асарлари бирнеча йиллардан бери рус тилига таржима қилиниб, рус халқи ва Совет Иттифоқидаги бошқа қардош халқлар орасига кенг тарқалиб келмоқда. Бунинг орқасида, ўзбек халқининг поэзияси, шу блан бирга маданият ва адабиёти ўнлаб халқларнинг ҳам мулкига айланиб бормоқда.

Таржимон — шоирлардан Державин, Пеньковский, Ушаков. Светлана Сомова, Липко ва бошқа ўртоқлар ўзбек ше'рларини муваффақиятли таржима қилмоқдалар. Энг йирик шоирларимиздан Николай Тихонов ва Борис Пастернак ҳам ўзбек шоирларининг асарларини таржима қилишга киришдилар.

Шоир Ғафур Ғуломнинг асарлари бепоён ватанимизнинг ҳар ерида севилиб ўқилади.

Ўзбек ше'рларининг халқлар орасида кенг тарқалиш омилларидан бири—бу асарларнинг энг яхши сўз сан'аткорлари томонидан ўқилишидир. Ўзбек классик ва ҳозирги замон поэзиясининг асарларини кўп артистларимиз моҳирлик блан ўқиб, концертларда, халқ қурилишларидаги йиғилишларда ва радио орқали омма орасига кенг ёймоқдалар. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлардан Сальников, Кочетков, Петрова, артистлардан Анчаров, Губанова, Рождайкина ва бошқалар ўзбек шоирларининг энг яхши асарларини саҳналарда ва радио орқали муваффақиятли ўқиб келдилар ва ҳозир ҳам севиб ўқимоқдалар.

Ўртоқ Анчаров Навоий, Бобир, Гулханий, Фазлийларнинг асарларини ўқиш блан бирга, ҳозирги замон ўзбек шоирларидан Ғафур Ғулом, Ойбек, Шайхзода ва марҳум Ҳамид Олимжоннинг асарлари блан ўз репертуарини бойитган.

Ғафур Ғуломнинг «Соғиниш», «Сен етим эмассан», «Бизнинг кўчада ҳам байрам бўлажак», «Вақт» каби ше'рлари, Ҳамид Олимжоннинг «Ўзбекистон», «Ўрик гуллаганда» сарлавҳали ше'рлари, «Семурғ» эртаги, Уйғуннинг лирик ше'рлари, Ойбек, Шайхзоданинг асарларини Тошкент жамоатчилиги мамнуният блан тингламоқда.

Ф. КОМИЛОВ.

Париж Сулҳ конференциясида

ПАРИЖ, 5 август (ТАСС махсус мухбиридан). Конференциянинг иш тартиби масалалари блан шуғулланувчи комиссиянинг кечқурунги мажлисида Норвегия, Канада, Белоруссия, СССР, Франция, Австралия вакиллари сўзга чиқдилар.

Совет делегациясининг раҳбари Молотов ўз сўзида бундай деди:

Совет делегацияси ўз мулоҳазаларини айтишдан олдин кўпчилик вакилларнинг фикрини эшитишни лозим кўрди. Бу ерда биринчи бўлиб сўзга чиққан Жанубий Африка Иттифоқининг вакили ўз сўзини, биз ҳозир ғоят муҳим масалани муҳокама қилаётирмиз деб бошлади. Бу ҳол совет делегациясини бундай баёнотдан муддао нима эканлигини яхшироқ англаб олиш учун унинг сўзини э'тибор блан тинглашга мажбур этди.

Биз Конференцияда қандай овоз бериш масаласини, я'ни кўпчилик овоз бланми, ёки овозларнинг учдан икки қисми блан бир қарорга келамизми деган масалани муҳокама қилаётирмиз. Бу блан Конференциямиз номидан гапиришга, биронта тавсияномани қабул қилиш ҳуқуқига ким эга бўлиши кераклиги масаласини муҳокама қилаётирмиз.

Шунинг блан бирга, бу тавсияномаларнинг қандай кучга эга бўлишлиги ҳам бизни қизиқтиради, албатта. Башарти конференциянинг тавсияномалари оддий кўпчилик овоз блан эмас, балки овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик овоз блан қабул қилинса, бу тавсияномалар кўпроқ кучга эга бўлишлиги ҳаркимга аён. Равшанки, Москва кенгашида кўзда тутилганидек, Ташқи Ишлар Министрларининг Кенгаши узил-кесил қарорга келганида оддий кўпчилик овоз блан эмас, балки овозларнинг учдан икки қисми блан қабул қилинган тавсияномалар катта аҳамиятга молик бўлади. 10 овозга қарши 11 овоз блан қабул қилинган тавсиянома 7 овозга қарши 14 овоз блан қабул қилинган тавсияномага қараганда камроқ кучга эга эканлиги тушинарли эмасми, ахир.

Сўнгра халқаро масалаларда қўлланиб келган усулни олиб кўрайлик. Қуйидаги мисолни кўрсатишимиз мумкин. Ҳаммамиз Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг уставини биламиз. Уставга кўра иш тартибидан ташқари ҳамма қарорлар овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик овоз блан қабул қилинади. Бу тасодифий қарор эмас. Бу—51 миллатнинг розилиги блан қабул қилинган қарордир. Биз Сан-Франциско конференциясининг тажрибасини биламиз. Мисол қилиб кўрсатиш учун бу конференция жуда мосдир. Сан-Франциско конференциясида қарорлар оддий кўпчилик овоз блан эмас, балки овозларнинг учдан икки қисми блан қабул қилинганлиги ма'лум. Сан-Франциско конференциясида тўрт давлат лойиҳасига киритилган тузатишларни кўрувчи комиссиялар бу тузатишларни овозларнинг оддий кўпчилиги блан эмас, балки учдан икки қисми блангина қабул қила олади деган қарор ҳам чиқарилган эди. 51 миллат вакиллари қатнашган Сан-Франциско конференциясининг мисоли ана шундай. Яхши натижалар берган ана шундай овоз бериш тартибига нима учун бу ерда ҳам амал қила олмаймиз.

Бу ерда Голландия томонидан тузатиш киритилди. Голландия Министрлар Кенгашининг тавсияномалар, конференция вакиллари овозининг учдан икки қисми блан қабул қилинсин деган таклифини рад этишни илгари суради. Мен бу таклифга қарши фикр билдирган эдим. Аммо комиссиямизнинг иши давомида Британия делегацияси томонидан янги тузатиш киритилди. Бу тузатиш Тўрт министр кенгаши қабул қилган қарорларни рад этади, буни исбот этиб ўтириш учун узоқ вақт талаб қилинмайди. Шунинг блан бирга Британия делегацияси томонидан киритилган тузатиш асли Голландия таклифидан фарқ қилмай, у ҳам Тўрт министр кенгашининг таклифини чиппакка чиқариш, бекор қилишни ўз олдига мақсад қилиб қўйганлигини тушиниш қийин эмас. Британия делегациясининг тузатишлари нимага олиб боражагини текшириб кўрайлик.

Бундан уч ҳафта бурун Тўрт министр кенгашида Британия, Америка, Франция, Совет вакиллари конференцияга масалаларни овозларнинг учдан икки қисми блан ҳал қилиш тўғрисидаги ўз тавсияномаларини қабул этиш ҳақида маслаҳат беришни зарур деб топган эдилар. Бугун эса, Британия вакили конференцияга тавсияномаларни овозларнинг учдан икки қисми блан ҳам, оддий кўпчилик овоз блан ҳам қабул қилишни таклиф этаётир. Аммо Нидерландия делегациясининг тузатиши ҳам шунинг ўзгинасидир. Бу делегация Тўрт министр кенгашининг қарорини рад этишга уринаётир.

Совет делегацияси Британия делегациясининг тузатишини номақбул деб ҳисоблайди. Чунки, бу тузатиш Тўрт министр кенгашида чиқарган қароримизни бекор қилади, ҳолбуки кенгашда бошқа уч вакил сингари Британия вакили ҳам бу қарорни ёқлаб овоз берган эди. Башарти, Британия вакили Тўрт министр кенгашида конференцияда овозларнинг учдан икки қисми блан масала ҳал қилинсин деган фикрни ёқлаб гапиришни, конференциянинг ўзида эса оддий кўпчилик овоз блан ҳал қилинсин деган таклиф киритишни мумкин деб топган экан, бу унинг ҳаққи. Биз унинг ваколатини чеклай олмаймиз, ёки танқид қила олмаймиз. Аммо, биз бу ерда таклифларнинг бири иккинчисига зид эканлигини бири иккинчисини бекор қилаётганлигини, иккинчиси биринчиси блан пой-ма-пой эканлигини қайд қила оламиз.

Бирнс жаноблари бугун сўзга чиқиб, Америка делегацияси иш тартиби масалалари юзасидан Тўрт министр кенгашида белгиланган овоз бериш тартиби блан боғлиқ эмас, деган нуқтаий назарни билдирди. Ҳолбуки, бу тартибни белгилашда унинг ўзи қатнашган эди. Иш тартиби масалаларида бирон делегация бугун аввал берган ўз овози блан боғлиқ эмас экан, бу ҳол эртаги кунда бошқа бирон делегация учун, бундай иш тартиби масалалари юзасидан эмас, балки бошқа масалалар соҳасида ҳам мисол бўла олиши мумкин эмасми, ахир. Бугун бир фикрда бўлиш, эртага эса, бошқа фикрга келиш мумкинку, ахир. Бу—ҳарбир делегациянинг ҳаққидир. Аммо, биз бир ишнинг иккинчи ишга зид эканлигига, бир гапнинг иккинчи гапни бекор қилаётганлигига индамай қололмаймиз. Тўрт министр кенгашида тутилган йўл блан бу ерда конференцияда тутилаётган йўл ўртасида қарама-қаршилик борлиги аён. Фактлар ана шундай.

Бугун сулҳ шартномаларининг лойиҳаларида ҳал қилинмаган масалалар бутун бир рўйхатдан иборат эканлигини кўрсатиб жуда тўғри қилинди. Бу масалалар борасида Тўрт министрнинг ҳарбири ўз фикрида қолди. Уларнинг ҳарбири бу масалалар юзасидан нимани зарур топса, шуни ёқлаб овоз беради. Равшанки, Министрлар кенгашида муҳокама қилинмаган ва Министрлар кенгашида қатнашмаган бирон вакил томонидан бу ерда кўтарилган янги масала тўғрисида сўз борганида, Тўрт министр ўз фикрини эркин суратда билдира олади. Аммо, меним фикримча, Тўрт министр кенгашида келишилган масалалар юзасидан келишилган таклифни қабул қилишда қатнашган кишилар зиммасига ма'лум даражада ма'навий мас'улият юкланган. Ҳарҳолда совет делегацияси бу масалага қуйидаги тарзда қарайди: совет делегацияси Тўрт министр кенгашида бошқа уч министр блан келишилган бирон таклиф юзасидан овоз берган экан, у ҳолда совет делегати Конференцияда ҳам шу таклиф учун овоз беради. Биз изчилликни ана шундай тушинамиз. Бошқа нуқтаий назарнинг бошқа хислатлари бўлиши мумкин, аммо уни ҳарҳолда изчиллик деб бўлмайди.

Бирнс жаноблари бугун конференция иш кўраётган вақтда Тўрт министр кенгашини чақириш тўғрисида Канада вакили томонидан конференцияда айтилган таклифни қувватлаяжагини билдирди. Бу яхши гап. Шуни айтишим керакки, совет делегацияси Америка делегациясига Тўрт министр кенгашини чақириш тўғрисида бир фикрга келишишни 30 июльдаёқ таклиф қилганда бизнинг таклифимиз рад этилган эди. Бизга Сулҳ конференцияси бошланганидан сўнг Америка делегацияси Тўрт министр кенгашини чақирилишини лозим топмайди, деб жавоб берилган эди. Аммо бир нарсагагина ажабланса бўлади: таклифни совет делегацияси киритганида—бу таклиф номақбул деб топилди; шу таклифнинг ўзи Канада делегацияси томонидан киритилганида эса, бу таклиф Бирнс жанобларига ма'қул топилибти.

Ҳозирги пайтда муҳокама қилаётган масаламизнинг ҳақиқий моҳияти нимадан иборат.

Сизларга Жанубий Африка Иттифоқи вакилининг сўзини эслатиб ўтаман. У, биз ғоят муҳим масалани муҳокама қилаётирмиз, деган эди. Мен бу фикрга қўшилишга розиман. Ана шунинг учун ҳам биз бир нарсани унитмаслигимиз керак, у ҳам бўлса халқаро афкор омма бу масалани биз қандай муҳокама қилаётганлигимизни, бу масалани ҳал қилишга биз қандай қараётганлигимизни, ушбу масала юзасидан биз қандай таклифлар киритаётганлигимизни ва бу масалани муҳокама қилар эканмиз, қайси мақсадга интилаётганлигимизни диққат блан кузатиб бораётир.

Конференциямизда овоз бериш тартиби масаласининг муҳокама қилинишини афкор омма томонидан қандай тушинилаётир? Мен француз социалистларининг «Попюлер» газетасида баён қилинган фикрни сизларга эслатиб ўтаман. Бу газета бундай деб ёзган эди:

(ДАВОМИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА)

Хевада ғўза парвариши сусайиб кетди

Хоразм областининг энг йирик пахтакор районларидан ҳисобланган Хева районининг Қишлоқ қишлоқ советидаги Молотов номли колхозда, Коммуна қишлоқ советидаги Сталин номли колхозда, Сталин қишлоқ советидаги «Маданият» колхозида ғўза парвариши сўнгги кунларда жуда ёмон аҳволга тушиб қолди. Бу колхозларда суғориш, культивация, чопиқ ишлари ўз вақтида қилинмайди. Бунинг устига иш сифатсиз бажарилади. Ғўза зараркунандаларига қарши кураш йўқ.

Ленинобод қишлоқ советидаги «1 Май» колхозининг раиси Отаниёз Эшжонов кўзбўямачилик қилаётир. Бу колхознинг бир қанча бригадаларида энди иккинчи культивация ва чопиқ ўтказилаётгани ҳолда, колхоз раҳбарлари 3-нчи культивация, чопиқни тамомлаб, 4-нчи чопиққа тушдик деб, ахборот берганлар.

Шу блан бирга бу колхозда звено бўлиб ишлаш усули, меҳнатни ишбай усулида ҳисоблаб ёзиш тартиби бузилмоқда. Колхозда дангаса ва прогулчилар кўп. Колхоз партия ташкилотининг секретари Болта Одамов, шунингдек райком томонидан колхозга бириктирилган Имомов ўртоқлар бу камчиликларни йўқотишга ҳаракат қилмайдилар.

Районнинг Ўзбекистон қишлоқ советидаги Ленин номли колхозда, Чиқирчи қишлоқ советидаги Тельман номли колхозда ҳам ғўза парвариши ёмон аҳволда. Бу колхозларда колхозчиларга шароит туғдирилмагани, меҳнат кунлари тўғри ҳисоб қилинмаслиги натижасида, колхозчилар кундалик иш нормасини бажаролмайдилар.

Яқинда бу районга мусобақадош Фарғона областидан келган ўзаро текшириш бригадаси колхозлардаги катта камчиликларни бирма-бир кўрсатиб берди ва пахтадан мўл ҳосил олиш учун бундан буён нима ишлар қилиш кераклиги тўғрисида маслаҳатлар берди.

Район партия ва совет ташкилоти раҳбарлари, айниқса техника экинлари бўлими ғўза парваришида жиддий бурилиш ясаб, даладаги иш устидан қаттиқ назорат қилиб боришлари керак.

Г. ЖАРКОВ.

КОЛХОЗ БОҒИ

Урганч район Бўзқала қишлоқ советидаги «ЦИК Ўзбекистона» колхозининг 3 гектарга яқин мевазори бор. Бу боғда қизил чойхона ва қироатхона очилган. Қироатхонада 100 тача ҳар хил китоб бор. Кундалик газета-журналлар келиб туради. Агитатор ўртоқ Қурбонов газета ҳабарларини колхозчиларга тушинтириб туради.

Боғ жуда кўркам ва салқин. Яқинда боғнинг ўртасига В. И. Ленин ҳайкали ўрнатилди.

Қ. РАХИМОВ.

ФАРҒОНА ОБЛАСТИНИНГ БОЛЬШЕВИКЛАРИ ПАХТАЧИЛИКНИ ЮКСАЛТИРИШ УЧУН КУРАШДА

Ҳ. ТУРДИЕВ

ЎзК(б)П Фарғона область комитетининг секретари.

Фарғона области Бухоро ва Хоразм областьлари блан тузилган социалистик мусобақа шартномасига мувофиқ бу йил гектаридан 18 центнер пахта ҳосили бериши керак. Бу — 108 минг 500 гектар ердан давлатга 194 минг тонна пахта беришимиз керак деган сўз. Область пахтакорлари бу катта вазифани бажариш учун Ўзбекистон илғор пахтакорларининг учинчи қурултойидан кейин чақирилган область ва район кенгашларида ҳар гектардан пландаги 16 центнер ўрнига, давлатга 18 центнердан пахта топшириш ҳақидаги мажбуриятларини тўла ва ошиғи блан бажариш учун курашга бел боғладилар. Охунбобоев райони областьда гектарига 18 центнер ҳосил берилишини та'минлаш учун 23 центнердан, Тошлоқ райони 21,5 центнердан пахта етиштириш тўғрисида мажбурият олдилар. Шунингдек, бошқа районлар ҳам пландан ортиқча ҳосил бериш юзасидан янги мажбурият олиб, ўзаро социалистик мусобақани қизитиб юбордилар.

Пахтачиликни ривожлантириш соҳасидаги Сталинча 8 йиллик программани бажариш юзасидан 1946 йилда область раҳбар ташкилотлари устига аввало колхозларни ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш вазифаси тушди. Колхозлардаги бригада, звеноларни мустаҳкамлаш мақсадида, район партия комитетлари ҳарбир колхозда конкрет иш олиб бордилар. Февраль ойида пахтачилик бригадаси ва звеноларига ер, ишчи кучи ва бошқа деҳқончилик воситалари тўла равишда тақсимлаб берилди. Шундан сўнг Ўзбекистон илғор пахтакорлари учинчи қурултой қарорлари ва область кенгашининг қарорлари колхоз бошланғич партия ва комсомол ташкилотларининг мажлисларида пухта ўрганилиб, бу қарор кўрсатмалари колхозчилар орасида кенг пропаганда қилинди. Натижада 1945 йилга қараганда бу йил кўклам ишларида анча ютуқларни қўлга киритишга муваффақ бўлдик.

Областьда пахта ерлари юқори сифатли ишланиб, чигит экиш, ўтган йилгидан 8 кун илгари, республикада биринчи бўлиб тамомланди. 74,2 процент пахта ери трактор блан ҳайдалди. 75 процент ерга чигит трактор сеялкаси блан экилди. Иттифоқ ҳукуматининг қарорига мувофиқ, бу йил областьда 19 минг 967 гектар қўриқ ер ўзлаштирилиб, шундан 6818 гектарига пахта ва салкам 12 минг гектарига бошқа экин экилди.

Областьда бу йил пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун катта имкониятларга эга бўлдик. Давлат томонидан 68 та НАТИ трактори берилди. 1945 йили область пахтакорлари давлатдан 5.770 тонна азотли ўғит, 3160 тонна фосфорли ўғит олган бўлсалар, бу йил 30.228 тонна азотли, 18.938 тонна фосфорли ўғит, 263 тонна калий олдилар. Лекин область пахтакорлари бу блан қараб турмай, пахта ерларига 1,5 миллион тонна маҳаллий ўғит солдилар. Ер ҳайдаш, чигит экиш, ғўза қатор ораларини ишлашда от-улов кучларидан тўла фойдаланиб келинади.

Областьда ғўза кўчати деярлик ҳамма ерда текис униб чиқди. Бу ғўзаларни яганалашга ва биринчи чопиққа ўз вақтида киришилиб, ўтган йилга қараганда ғўзанинг биринчи парвариши 15 кун илгари, агрономия қоидаларига тўла риоя қилинган ҳолда ўтказилди. Бу эса, ғўзанинг ёзги парвариши — культивация, чопиқ, суғориш ва ғўза қатор ораларига ма'дан ва маҳаллий ўғит солиш ишларида шошма-шошарлик блан сон орқасидан қувиб, сифатни қўлдан бериш ҳолларига қатий барҳам берди ва ўтган йилларга қараганда, ғўзаларни анчагина кўпроқ парвариш қилишга йўл очди.

Бу йил кўклам яхши келгани блан ёзги ҳаво паст бўлди. Шунинг учун область пахтакорларининг, партия, совет ташкилотлари ва ер органлари ходимларининг зўр бериб, ғайрат блан ишлаши талаб қилинар эди. Область большевиклари бу соҳада каттагина иш қилдилар. Шунинг натижасида 1 августгача тўртинчи чопиқ, тўртинчи культивация асосан тамомланиб, ҳозир бешинчи ва айрим жойларда олтинчи чопиқ ва культивация кетаётир. Ўтган йил шу вақтларда областьда учинчи, тўртинчи чопиқ қилинаётган эди. Шундай қилиб областьнинг деярлик ҳамма район ва колхозларида ғўзани нормадагидек ўстириб олишга эришдик.

Ўтган йиллари ҳосил жиҳатдан паст ҳисобланган районлар ва колхозларни бу йил илғорлар даражасига етказиб олдик. Масалан, Бағдод райони (райком секретари ўртоқ Аҳмедов, райижроком раиси ўртоқ Хайдаров) ҳозир ғўзасининг авжи ва ҳосилдорлиги жиҳатидан илғор Охунбобоев райони блан тенглаша олади. Ёки ўтган йил пахта планини бажара олмай, ҳосили пастлашиб кетган Қува районини олайлик. Бу районнинг раҳбарлари (райком секретари ўртоқ Комилов, райижроком раиси ўртоқ Обидов) колхозчиларни мўл ҳосил учун курашга отлантириб, пахта мўл ҳосили учун курашда уларга бошчилиқ қила олдилар. Қува районининг партия ташкилоти тўғрисида ЎзК(б)П Марказий Комитети чиқарган қарор бу соҳада катта ёрдам берди. Район раҳбарлари бундан ўзлари учун тегишли хулоса чиқариб олдилар.

Қолоқларни илғорлар даражасига кўтариш учун уларга давлат ёрдами бериш блан бирга, илғорларнинг тажриба ва маслаҳатларини қолоқларга кенг ёйиш, илғорлар блан қолоқлар мусобақасини қизитиб, ўзаро ёрдамлашиш пахтачиликни ривожлантиришдаги курашимизда самарали натижалар берди. Ўтган йили пахта планини бажараолмаган Қува районига областьга берилган 68 НАТИ тракторидан 10 таси, паст ҳосилли Куйбишев районига 6 таси берилди. Бу районларнинг қолоқ колхозларига нормадан кўпроқ ма'дан ўғит тақсимланди.

Областьдаги кўпгина колхозлар бу йил ҳар гектардан ўтган йилга қараганда 10—15 центнердан ошиқча ҳосил бера олишларига шубҳа қилмаса ҳам бўлади. Охунбобоев районидаги «Намуна» колхози (раиси ўртоқ Иброҳимов), Сталин номли (раиси Абдуллаев), Тошлоқ районидаги Сталин номли (раиси Тўхтабоев), «Янгийўл» (раиси Аҳмаджон Тошбоев), Куйбишев районидаги Ворошилов номли (раиси Совет Иттифоқи Қаҳрамони Топиболдиев), Фарғона районидаги Каганович номли (раиси Назаров) колхозлар 35—40 центнердан пахта бериш учун курашаётирлар. Қува районидаги донгдор теримчи Шакархон Мўминова раислик қилаётган Чкалов номли колхоз урушдан илгари ва ундан кейин ҳам 25 центнердан ошириб ҳосил беролган эмас. Бу колхознинг ҳозирги ғўзасини кўрган ҳарбир киши гектаридан 40 центнер ҳосил беришига ишонади.

Областьда пахта юқори ҳосили учун курашнинг самаралари, пахтакорларимизнинг партия ва ҳукуматимиз, доҳиймиз Сталин талаб қилганидек, ҳар қачонгидан яхшироқ ишлаганликларини кўрсатади. Бунда колхозчилар ўртасида ўтказилган сиёсий-оммавий ишларнинг кучайтирилиши, дала шийпонларида агитация ишларининг йўлга қўйилиши катта ёрдам бериб келаётир.

Лекин пахта мўл ҳосили учун кураш юзасидан ҳали олдимизда катта вазифалар туради. Областьда барча куч ва имкониятлар етарли даражада мавжуд эканлигига қарамай, ҳалигача ўз ишини яхши йўлга қўяолмаган районлар ва колхозлар бор. Киров районида (райком секретари ўртоқ Юсупов, райижроком раиси ўртоқ Убайдуллаев) айниқса июль ойи ичида ғўза парвариши сусайиб кетди. Район раҳбарлари камчиликларни тугатишга бошчилик қилиш ўрнига, шамол кўп туриб ғўзанинг ўсишига халақит беришини, сув камчиллигини ва бошқаларни баҳона қилиб, пахта юқори ҳосили учун курашни партия ва ҳукумат талаб қилганидек яхши йўлга қўяолмай келмоқдалар. Бу районда ғўзани суғориш ҳар тарафлама бузилган, культивация, чопиқ сифатсиз ўтмоқда.

Каганович районидаги анчагина колхозларда меҳнат интизоми мустаҳкам йўлга қўйилмаган, прогулчилик йўқотилмаган. Районнинг Охунбобоев, Ўқчи, Бекобод қишлоқ советларида бу аҳвол айниқса давом этгани учун ғўза парвариши сусайиб кетди. Район партия комитетининг секретари Тунаев, райижроком раиси Қоплонқулов ва бу қишлоқ советларидаги колхозларнинг раҳбарлари ғўза парваришида қат'ий ўзгариш ясаш камчиликларни ўз ўрнида тугатишга бошчилик қилмай келадилар.

Сўнгги текшириш натижасида, Молотов районидаги Куйбишев, Полохон, Ғозиғиждон қишлоқ советларида, Бувайда районидаги Бештерак, Олқор қишлоқ советларида, Куйбишев районидаги Зодиён, Қайрағоч қишлоқ советларида, Олтиариқ районидаги Бурболиқ, Эскиараб, Янгиараб қишлоқ советларида ва яна бирнеча қишлоқ советлари ва колхозларида ғўза парвариши яхши уюштирилмагани натижасида, кутилган ҳосил та'минланмагани аниқланди. Шунингдек, ўтган йил пахта планини бажаролмаган бирнеча колхозлар, масалан, Водил районидаги Охунбобоев номли, Фарғона районидаги Ҳамза Ҳакимзода номли колхозларда ғўза парвариши сусайиб кетган. Бу қолоқ колхозларда талон-тарож қилиш кўпроқ авж олиб, пахтачилик ишига катта зарба бериб келган. Районларнинг раҳбарлари бу қишлоқ советлари ва колхозлардаги ярамас ҳолларга ўз вақтида зарба бермаганлар.

Ҳозир бизнинг олдимизда турган энг муҳим вазифа областимизнинг пахтачилигидаги бу қолоқ участкаларни ҳам тез кун ичида илғорлар даражасига кўтаришдан иборатдир.

Колхозлардаги шу камчиликларни йўқотиш мақсадида ҳосилга—ҳосил қўшиш ва областьда гектаридан 18 центнер ҳосилни та'минлаш учун яқинда чақирилган область колхоз активларининг кенгашида 1 августдан 25 августгача 25 кунлик «ҳосил учун кураш» юриши бошлашга қарор қилдик. Бу юришнинг ташаббусчиси Охунбобоев райони 25 августгача ғўзани яна энгками 1 ярим марта парвариш қилиш мажбуриятини олди. Бунга областьдаги барча колхозчилар қўшилдилар.

Шу блан бирга бу кенгашда ЎзК(б)П Марказий Комитетининг «Қишлоқ хўжалик артели Уставини бузишга, колхоз мол мулкини талон-тарож этишга қарши курашни кучайтириш чоралари тўғрисида» деб чиқарган қарори асосида колхозлардаги талон-торожлик ва колхоз уставини бузиш ҳолларини тез кун ичида тугатиш юзасидан амалий тадбирлар белгиланди.

Область партия ташкилоти колхозчиларни, партияли ва партиясиз большевикларни ЎзК(б)П Марказий Комитетининг шу қарори асосида колхозларни ташкилий хўжалик жиҳатдан мустаҳкамлаш, ғўза парваришининг охирги ҳал қилувчи даврларини далада қизғин иш блан ўтказишга бошчилик қилишни ўзининг ҳозирги кундаги энг муҳим вазифаси деб ҳисоблайди.

Область колхозчилари то пахта теримигача ғўза парваришини давом эттириб, ғўзани яна бир ярим—икки марта культивация чопиқ қилиш, имкон борича «шарват» усулида қондириб суғориш, йиғим-теримга тайёргарликни ғўза парвариши блан бирга боғлаб олиб бориш учун астойдил курашадилар.

Фарғона областининг партия, совет ташкилот раҳбарлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари ва колхозчилари 1946 йилда давлатга ҳар гектаридан 18 центнер пахта топшириб, ватанимизга мўл-кўл пахта етказиб беражаклар.

ПАРИЖ СУЛҲ КОНФЕРЕНЦИЯСИДА

(БОШИ УЧИНЧИ БЕТДА)

«Ма'лумки, тўрт министр иш тартиби тўғрисидаги масалалар юзасидан чиқариладиган қарорлар оддий кўпчилик овоз блан қабул қилинсин ва асосий масалалар юзасидан чиқариладиган қарорлар учдан икки қисм миқдоридаги кўпчилик овоз блан қабул қилинсин, деб таклиф этган эди. Бу кейинги шарт, табиий, инглиз-саксларни ноқулай аҳволга тушириб қўяди, чунки улар ўзларига боғлиқ бўлган давлатлар блан бирга 12 ёки 13 овозга эга бўлган блокни ташкил этадилар. Агар барча қарорлар овозларнинг оддий кўпчилиги блан қабул қилинадиган бўлса, у ҳолда Совет Иттифоқи ҳамиша муваффақиятсизликка учраган бўлур эди, деса бўлади».

Биз ҳозир конференцияда овоз беришда оддий кўпчилик овоз принципинимы, ёки овозларнинг учдан икки қисми принципини қабул қиламизми деган масалани кўраётирмиз. Ҳозирги пайтда муҳокама қилаётган ана шу масаламиз афкор омма томонидан шундай тушинилмоқда. Мен газета конференциядаги овозларни мутлақо тўғри ҳисоблаганлигини исбот этиб ўлтирмайман. Аммо мен бу фикрда ҳақиқат зарраси борлигидан кўз юммайман. Ҳақиқатан ҳам француз матбуотини, шунингдек америка, инглиз ёки совет матбуотини ё бўлмаса ниҳоят бошқа мамлакатларнинг матбуотини ўқир экансиз, у ҳолда «Попюлер» газетасида баён қилингани сингари фикрларни анчагина кўп ерда учратишингиз бечиз эмас.

Дарҳақиқат, «Попюлер» газетасида айтилганидек, инглиз—сакслар блоки ушбу конференцияда муқаррар 12 — 13 овозга эга экан, у ҳолда 11 овоз блан оддий кўпчилик принципини қабул қилиш конференциядаги мазкур гуруҳ учун жуда қулайдир. У ҳолда бу гуруҳ ўз фикрининг тўғрилигига бирон кишини ишонтириш учун қийналиб ўлтирмаса ҳам бўлади. Бу гуруҳнинг андаккина ғайрат кўрсатиши кифоя: шу блан ақалли 12 овоз та'минланган ҳисоб. Демак, конференциядаги бундай гуруҳнинг гарчи бу таклиф вакилларнинг қарийб ярмиси учун мутлақо номақбул бўлса ҳам, ҳар қандай таклифни қабул қилдиришни та'минлангандир. Бунда 13 овоз ҳатто 12 овозга эга бўлсанг, у ҳолда бирон кимсани ишонтириш учун уриниб ўлтиришнинг сра кераги йўқ, ўз таклифингнинг тўғри эканлигини, бирон таклифни чиндан ҳам асосли эканлигини исбот этиб ўлтиришнинг ҳожати йўқ. Ҳолбуки, оддий кўпчилик блан овоз бериш учун эса, фақат 11 овоз кифоя. Аммо, шундай аҳвол юз бердики, Тўрт министр кенгаши конференция тавсияномаси оддий кўпчилик овоз блан эмас, балки овозларнинг учдан икки қисми блан қабул қилинсин, деб таклиф этганида, масала мураккаблашди. Бирон тавсияноманинг қабул қилиниши учун овозларнинг учдан икки қисмини олиш я'ни 14 овозга эга бўлиш керак. Аммо, фақат 12—13 овозга эга бўлиб, бир ёки икки овоз етишмаса, 14 овозни қандай қилиб тўплаш мумкин. Мана шу бир ёки икки овоз етишмаслиги туфайли Тўрт министр кенгаши тавсия қилган ва овозларнинг учдан икки қисми блан қарор қабул қилинсин деган тартибга, шу қадар кўп қаршиликлар билдирилаётгани кўриниб турибди.

Жанубий Африка Иттифоқининг вакили биз муҳокама қилаётган масалани ғоят муҳим масала, деди. Аммо афкор оммада гап «Попюлер» газетаси инглиз-сакслар блоки деб атаган гуруҳда етишмаётган бир овоз тўғрисида бораётир деган фикр қолган. Бу блок гўё 12—13 овозга эга эмиш, овозларнинг учдан икки қисмини олиш учун эса, бир овозгина етишмас эмиш. Овозларнинг учдан икки қисмини олиш учун бир овоз етишмаса, бу таклифни қабул қилиб бўладими. Биз томонимиздан қабул қилинадиган қарор якдиллик блан чиқарилган қарор бўлишига интилмасдан, гуруҳчилик сиёсати кўзланадиган бўлса, аҳвол шундай тус олади. «Овозлар ўйини» ана шунга олиб келади. «Попюлер» газетасида ошкора ифода этилган аҳволни афкор омма афтидан ана шундай англаса керак. Бундай фикрларни ёлғиз «Попюлер» газетасигина ифода этмаётир. Башарти, биз бу йўлни қабул қилар эканмиз, демократик жамоатчилик фикрини ифодаловчи кишиларнинг кўпчилиги учун бу йўл тушинарли бўлмайди ва мутлақо нома'қулдир.

Демократик дун'ёда йўл қўйиб бўлмайдиган «овозлар ўйини»ни бир четга қўйиб, фактларга бир назар солайлик. Италия, Румыния, Венгрия, Булгария ва Финляндиянинг ҳужумидан қуйидаги мамлакатлар айниқса кўп зарар кўрди ва шу кўрсатиб ўтилган давлатларнинг душман қўшинлари бу мамлакатларга бостириб кирди. Мен бу мамлакатларни санаб бераман: улар вакиллари ушбу конференцияда ўтирган уч совет давлати, сўнгра — Франция, Чехословакия, Польша, Югославия, Греция, Ҳабашистондан иборатдир. Биз бу ерда ўзлари учун сулҳ шартномалари ишлаб чиқаётган давлатларнинг бирига қарашли қўшинлар ана шу тўққиз давлатнинг териториясига бостириб кирган эди. Башарти бу ерда бирон тавсиянома оддий кўпчилик овоз блан қабул қилинадиган бўлса, у ҳолда нима бўлишини тушинасизлар. Гарчи бу тўққиз давлат ҳаммадан кўра кўпроқ зарар кўрган бўлса ҳам, гарчи булар ўз зиммаларида ҳаммадан кўра кўп оғирликларни кўтариб келган бўлсалар ҳам, гарчи булар бу Конференцияда ўз овозларини айниқса э'тибор блан тинглатиш ҳуқуқига эга бўлсалар ҳам, булар озчилик бўлиб қолиши мумкин. Агар масалалар овозларнинг оддий кўпчилик блан қабул қилинадиган бўлса, бу мамлакатларни яккалатиб қўйиш мумкин. Агар 9 давлатга қарши 12 давлатнинг овоз беришини ёқлайдиган бўлсак, у ҳолда ушбу сулҳ шартномаларидан энг кўп даражада манфаатдор бўлган ана шу ҳамма давлатлар озчилик бўлиб қолиши ва шунга қарамай тавсияномалар қабул қилиниши мумкин. Бундай ҳолда ана шундай тавсияномаларнинг жаҳон афкор оммаси назарида қандай қадр-қиммати қолади? Агар овозларнинг учдан икки қисми блан қарор қабул қилинадиган бўлса, бундай ҳол юз бермаслиги мумкин. Биз шундай бир нарсага рози бўлишимиз керак: башарти оддий кўпчилик овоз блан масалаларни ҳал қилиш тўғрисидаги таклифни қабул қилсак, у ҳолда бу ерда шундай «овозлар ўйини» юз бериши мумкинки, бу ўйин конференциянинг обрўсини та'минлаш мумкин эмас. У жуда ёмон сиёсий оқибатларга ҳам олиб келиши мумкин. Мана шунинг учун ҳам бу ерда муҳокама қилаётган масаламиз ниҳоят муҳим масала деяр эканмиз, у ҳолда масалага оддий нарса деб қарамасдан, я'ни бу ерда бир йўсинда овоз берамизми, ёки иккинчи йўсинда овоз берамизми каби оддий масала деб қарамасдан, бунинг сиёсий оқибатлари блан ҳисоблашиш керак.

Сулҳ конференцияси бошқа нарсалардан кўра тинчлик манфаатларига хизмат қилмоғи керак. Биз муҳим масалаларни ҳал қилган пайтда, жумладан конференцияда овоз бериш принципи масаласини ҳал қилган вақтда замонамиздаги иттифоқчилар ўртасида ақалли уруш вақтида иттифоқчи бўлган ва тинчлик вақтида демократик лагерьда бўлишни астайдил истайдиган иттифоқчилар ўртасида мумкин қадар бирлик бўлишига асосланган тинчлик манфаатларига амал қилмоғимиз керак.

Бизнинг ўртамизда келишмовчиликлар борлигини яширишга ҳожат йўқ. Америка вакили сулҳ шартномаларида келишилмаган масалаларнинг ўзи 26 тага етади деб кўрсатган экан, у бунга ҳақлидир. Демак, келишилмаган масалаларнинг ўзинигина муҳокама қилиш учун олдимизда турган иш озмунча эмас. Кўриб чиқишимиз лозим бўлган янги масалалар ҳам кам бўлмайди. Ҳозир нима бўлмоқда. Бу ерда ҳатто Тўрт министр кенгашида келишилган масалалар юзасидан ҳам, жумладан иш тартиби ҳақидаги масала юзасидан ҳам чиқарилган қарорлар Тўрт министр кенгашининг ба'зи а'золари томонидан бекор қилинаётир. Биз келишиб олган ҳамда кўп мунозаралардан сўнг бир фикрга келган масалалар соҳасида ҳам бу ерда аҳвол яхши эмас ва бу қарорлар ҳам ма'қулланмаётир.

Вакилларнинг ба'зилари, агар конференцияда тавсияномалар оддий кўпчилик овоз блан эмас балки овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик овоз блан қабул қилинадиган бўлса, у ҳолда конференцияда юз бериши мумкин бўлган ихтилофлар кучаймайди ва конференциянинг Тўрт министр кенгаши блан қарама-қаршиликлари кам бўлади деб ўйлайдилар. Аммо бундан ёлғиз бир хулосани, я'ни у ҳолда тўрт министр ўртасида низо' чиқариш учун имконият ахтариш керак, бу имкониятни кенгайтириш ва улардан фойдаланиш керак деган хулосанигина чиқариш мумкин. «Овозлар ўйини» ана шунга олиб келади. Биз бундай бўлишини истаймизми? Умид қиламизки, бизнинг орамиздан ҳеч ким бунга манфаатдор эмас. Ўртамизда ҳеч ким ҳам буни истамайди.

Шуни унитмаслигимиз кераккки, қаттиқ урушдан сўнг тинчлик ишига сўзда эмас, балки ўз ишимиз блан ёрдамлашишимиз тўғрисида сўз борар экан у ҳолда биз бу ишда мумкин қадар якдил бўлмоғимиз керак. Биз бу ерда халқлар номидан гапираётирмиз. Агар «овозлар ўйини» манфаатини эмас, балки тинчлик манфаатини, тинчликнинг асл манфаатларини кўзлаб, шу халқлар блан ҳисоблашишни истасак, биз ўйлаб иш кўришимиз керак.

Ҳозирги пайтда янги уруш оловини ёқишдан манфаатдор кишилар бор, албатта. Учинчи жаҳон урушига тайёрланишни мақсад қилиб қўйган муттаҳамлар бор. Чиндан ҳам ана шундай бўлмағур, жиркanch кишилар бор. Булар—халқларнинг сарқитларидир. Булар ҳарҳолда ўз халқларидан ажралган кишилардир. Уларнинг муттаҳамгарчиликдан иборат ниятлари ва учинчи жаҳон уруши тўғрисидаги лақиллашлари барча ҳурриятпарвар халқларнинг ниятларига зид эканлигини айтиб ўлтиришга ҳожат йўқ. Ана шунинг учун ҳам биз бу ерда қандай қилиб Сулҳ конференциясининг ишини яхши уюштириш тўғрисида гапирар эканмиз, биз даставвал тинчлик манфаатлари тўғрисида ғам емоғимиз керак, қарорларимиз ва бутун иш тартибимиз тинчлик манфаатларига ва ўртамиздаги бирликни мустаҳкамлаш манфаатларига ёрдам қилиши тўғрисида ғам емоғимиз керак. Янги жаҳон уруши оловини ёқувчи кишиларнинг ҳаммасини шармандаи шармисор қилиш ва уларни бутун жаҳон халқи кўз ўнгида тамомила яккалаб қўйиш керак.

Совет делегацияси ўз олдига ана шу олижаноб мақсадларни қўйиб ва демократик давлатлар ўртасидаги бирликни мустаҳкамлаш асосида узоқ муддатли ва мустаҳкам тинчлик ўрнатиш тўғрисида ғам еб, шу фикрни билдиради: биз Конференцияда шундай овоз бериш тартиби ўрнатиш зарур деган хулосага келдикки, бу тартиб ана шу мақсадларга, я'ни конференциямизда бирликни мустаҳкамлаш мақсадларига мувофиқ бўлсин. Шунинг блан бирга, «овоз бериш ўйини» тинчлик манфаатлари блан ўйнашишга олиб келиши мумкинлигини ҳам унутмаслик керак. Биз бунга йўл қўймаслигимиз лозим.

Совет делегацияси бу ерда айтиб ўтилган мулоҳазаларни э'тибор блан тинглади ва айтилган фикрлар блан ҳисоблашишни зарур деб ўйлайди.

Шу сабабли, совет делегацияси Министрлар Кенгаши томонидан қабул қилинган қарорга қўшимча киритишни таклиф қилади. Бу қўшимча қуйидагидан иборат:

«Таклиф этилган тавсиянома шу таклиф учун овоз берган давлатларнинг учдан икки овозини ололмаса, уни Министрлар Кенгашига топшириш мумкин. Бу таклиф Министрлар Кенгашида кўриб чиқилади».

Бу—Конференция номидан таклиф қилинган тавсияномалар овозларнинг учдан икки қисми блан қабул қилиниши керак, аммо овозларнинг учдан икки қисмига қараганда, камроқ овоз олган таклифлар ҳам тегишли давлатларнинг фикри сифатида Тўрт министр кенгашида тингланиши зарур, демакдир.

Бу таклиф бизни бирлаштира олса жуда яхши бўлур эди. Бу нарса Конференциямизнинг манфаатларига ва тинчликни мустаҳкамлаш манфаатларига мувофиқ келган бўлур эди.

Шундан сўнг сўзга чиққан Франция делегациясининг вакили Кув де Мюрвилль Голландия делегацияси томонидан киритилган тузатишга қарши гапирди. Кув де Мюрвилль бундай деди: Франция делегацияси овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик блан овоз бериш, Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг назарида кўпроқ кучга эга бўлади деб ҳисоблайди. Ташқи Ишлар Министрларининг Кенгаши сулҳ шартномаларининг узил-кесил текстини ишлаб чиққан вақтда, конференциянинг тавсияномаларини кўздан кечиради. Аммо, Министрлар Кенгаши Конференция қатнашчиларининг кўпчилиги ёқлаган барча таклифларни кўриб чиқиш зарурлигини назарда тутиб, Кув де Мюрвилль янги тузатиш киритишни таклиф қилди. Бу тузатиш, унинг фикрича, совет делегацияси томонидан таклиф қилинган қўшимчага ҳамда Британия делегациясининг таклифига яқиндир.

Мунозара жуда қизиб турган бир пайтда, комиссия раиси Спаак кутилмаган ҳолда, конференцияда ўз фикрини баён этган делегация вакилларига ўн минутдангина сўз берилсин ва ундан фақат Буюк Британия вакилигина мустасно қилинсин деган таклифни киритди. Жуда муҳим масаланинг муҳокама қилинишини чеклаб қўйиш ва комиссия а'золаридан ба'зиларини сўзлаттирмай қўйиш йўлидаги бу уринишга ҳаққоний равишда қаршилик билдирилди. Совет делегациясининг вакили Вишинский муҳокама қилинаётган масала муҳимлигини кўрсатиб, музокараларда қатнашувчилар учун вақтни чекламасликни таклиф қилди. Токи, овоз бериш тартиби ҳақидаги масала жиддият блан ҳар тарафлама муҳокама қилинсин. Спаак ўз таклифини қайтиб олишга мажбур бўлди.

ПАРИЖ, 6 август **(ТАСС махсус мухбиридан).** Иш тартибига доир масалалар блан шуғулланувчи комиссиянинг кеча кечқурунги мажлисида ва бугунги мажлисларида овозга қўйиш масаласи тўғрисида музокаралар давом этди.

Буюк Британия вакили Макнэйл Британия делегацияси киритган тузатишни ёқлади. Бу тузатиш оддий кўпчилик блан овоз беришнинг ниқобланган шакли эканлигини бундан аввалги хабарда айтилган эди. Макнэйл инглиз-сакслар иттифоқи борлигини инкор қилишга уринди. Ҳиндистон номидан сўзга чиққан «Лондондаги олий комиссар» сэр Рунганадан Макнэйлни қувватлади. Рунганаданга Ҳиндистон масалаларида Англияга кўрсатган алоҳида хизматлари учун сэр унвони берилган дейдилар. Рунганадан, Ҳиндистон делегацияси конференцияда Англия тутган йўлга ҳеч алоқаси бўлмаган ўз йўлини тутмоқчи, деб исбот қилишга уринди. У овозларнинг оддий кўпчилиги тўғрисида Голландия тузатишини ёқлаганлигини айтди. Лекин шу блан бирга, бу тузатиш рад қилинган тақдирда Англия тузатишини ёқлаб овоз беражагини билдирди.

Бугун эрталабки мажлисда Украина вакили Война комиссияда катта давлатлар блан кичик давлатлар ўртасида ихтилоф борлиги тўғрисида эшитилаётган гапларга тўхталиб, умумий душманга қарши уруш олиб борган вақтда бундай гапларни ҳеч ким айтмаганлигини эслатиб ўтди. Ҳаммага ма'лумки, урушда фақатгина уруш э'лон қилиш, ёки унда оз-моз иштирок қилиш блангина ғалабага эришиш мумкин эмас эди. Ҳозирги вақтда овозларнинг оддий кўпчилиги, масалан бир овоз кўпчилик йўли блан ҳамма учун ма'қул бўлган адолатли, узоққа чўзиладиган тинчликни та'минлаш мумкин эмас. Ғалабага эришиш учун ҳамма катта ва кичик давлатларнинг биргалашиб ҳаракат қилиши зарур бўлди. Тинчликни ўрнатиш учун барча катта ва кичик мамлакатларнинг биргалашиб ҳамжиҳат бўлиб ҳаракат қилишлари зарурдир. Шу сабабдан биронта тавсияномани ёқлаб қанча кўп овоз берилса, бу тавсиянома шу қадар мақбул бўлади.

Энди Британия делегациясининг мураккаб таклифига келганда эса, бу таклиф, Украина делегациясининг фикрича, фақат ишни чигаллаштиради ва Конференцияда қатнашаётган давлатларнинг якдиллигини та'минлашга эмас, балки уларни ажратишга сабаб бўлади. Британиянинг таклифи аслда Голландия таклифининг ўзгинасидир. Британия таклифи фақат бирмунча ниқобланган шаклда ифода қилинган, халос. Шу сабабдан ишнинг манфаатини кўзда тутиб, Голландия таклифи каби, Британия таклифини ҳам рад қилиш керак.

Украина делегацияси Конференциядаги тавсияномаларнинг кўпчилиги якдиллик блан қабул қилинишини афзал кўрар эди. Бу жуда мақбул бўлур эди, лекин бунга эришиш мумкин бўлмаса, ҳар ҳолда овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик оддий кўпчиликка кўра, мақбулроқ бўлади. Шу сабабдан Украина делегацияси Совет Иттифоқи делегациясининг бошлиғи таклиф этган қўшимча блан Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг қарорини ёқлаб овоз беражак.

Польша вакили Веневич ўз нутқида қарорларни овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик блан қабул қилиш кераклигини асослаб берди. Веневич бундай тартиб ёлғиз Сан-Франциско Конференциясидагина белгиланмаганлигини эслатиб ўтди. Миллатлар иттифоқида ҳам бирқанча тавсияномаларни қабул қилиш учун овозларнинг учдан икки қисми кўзда тутилган эди. Лимда чақирилган пан-америка конференциясининг қарорларида низом қоидаларини ўзгартиш учун овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик бўлиши зарур деб кўрсатилган эди. Халқаро меҳнат бюросининг уставида тавсияномаларни овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик блан қабул қилиш тўғрисида қоида бор. Менинг фикримча, деди Польша вакили, агар биз ўтмишда қўлланилган қоидаларни инкор қиладиган бўлсак, айни вақтда халқаро ҳуқуқ тўғрисида гапира олмаймиз. Польша делегацияси Британия таклифига қўшила олмайди, чунки бу таклиф жуда мураккабдир. Уни қабул қилсак, Конференцияда овоз берган вақтда овозларни ҳисобга олиш учун махсус бухгалтерия ташкил қилиш керак бўлур эди. Бу эса, Ташқи Ишлар Министрлари Кенгаши учун фойда келтирмас, балки тескари натижалар берган бўлур эди. Польша делегацияси совет делегацияси киргизган қўшимча блан Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг таклифини ёқлайди.

Польша вакили сўзини тамомлаб бундай деди: бизлар уруш вақтида ҳаммамиз жанговар биродарлар эдик. Эндиликда умумий дўстлигимизни бузиш майиллари сезилмоқда. Биз Шарқий Европага нисбатан ишончсизлик кайфияти борлигини айтмай ўтолмаймиз. Бундай ишончсизлик шароитида ишлаш мумкин эмас. Польша делегати Конференция қатнашчиларига мурожаат қилиб, Конференциянинг муваффақиятли ишлашини та'минлаш учун бир-биримизга ишониб, ҳамжиҳат бўлиб ишлайлик, деди ва уларни шунга чақирди.

Сўнгра Бирнс (Америка Қўшма Штатлари) сўзга чиқди.

Шундан кейин Югославия вакили Пьяде сўзга чиқди. Пьяде ўз нутқида овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилиги тўғрисидаги таклифга қарши чиқаётган, сўзда демократияни ёқлаб, амалда айрим группа манфаатлари учун жон куйдираётган кишиларнинг бетайин мулоҳазаларини фош қилди.

Ҳиндистон вакили чиқиб сўзлагандан кейин, деди Пьяде, Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг тавсияномасини кўпчилик 11 овоз блан барбод бериш мумкин эканлигини пайқаб олган кишиларнинг юзида шодлик аломатларини кўрдик. Бу ерда демократия учун эмас, балки 11 овознинг диктатураси учун кураш бораётганлиги равшан. Бу ерда кўпчилик 14 овоз олишга кўра, кўпчилик 11 овоз олишнинг осонроқ эканлиги айтиб ўтилди. Аммо асл демократия тарафдорлари, ҳар ҳолда, овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчиликни ёқлайдилар, чунки улар принципни айрим группа манфаатларидан афзал кўрадилар. Югославия делегацияси, жумладан, ўзининг фикрини ёқлаб 11 овоз тўплаш ўрнига, 14 овоз тўплашнинг анча қийин эканлигини яхши тушинади. Шунга қарамай, у қарорларни овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик овоз блан қабул қилишни ёқлайди.

Югославия вакили уқдириб ўтдики, Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг тавсияномасига қилинаётган ҳужумлар конференцияда қатнашаётган ба'зи вакилларнинг фақат мағлубиятга учраган мамлакатларнигина эмас, балки ғолиб чиққан айрим мамлакатларни ҳам ўз хоҳишларига бўйсундиришга урунишларидан келиб чиқади. Тинчлик манфаатлари овозлар сони блан ўйнашишни эмас, балки якдил бўлишни талаб қилади. Ана шуни кўзда тутиб, Югославия делегацияси Ташқи Ишлар Министрлари кенгашининг тавсиясини ва Молотов таклиф этган тузатишни қувватлайди. Югославия вакили бу тузатишни Франция делегациясининг тузатиши блан қўшиш мумкин деб ишонч билдирди, чунки Франция делегациясининг тузатиши ҳам бунга жуда яқиндир.

Сўнгра совет делегациясининг бошлиғи Молотовга сўз берилди. Комиссия мажлисида ҳозир бўлган ҳамма киши унинг нутқини зўр э'тибор блан тинглади.

ПАРИЖ, 6 август **(ТАСС махсус мухбиридан).** Иш тартибига доир масалалар блан шуғулланувчи комиссиянинг кундузги мажлисида Конференциянинг бундан кейинги бутун ишини ва тақдирини белгилайдиган масала, я'ни овоз бериш тартиби тўғрисидаги масала устида айниқса кескин кураш бўлди. Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг тавсияномасига қарши чиқувчилар ўз фикрларининг тўғрилигини исбот қилиш учун ишонтирарлик бирон далил келтира олмагач, Министрлар Кенгашининг мувофиқлаштирилган таклифини барбод қилиш учун аҳволни мураккаблаштириб ва чалкашлаштириб юборишга уриндилар.

Чехословакия делегациясининг вакили Масарик киритилган жуда кўп тузатишлар асосида ҳамма учун мақбул бўлган қарор тузиш мақсадида кичик комитет ташкил қилишни таклиф этди. Совет делегацияси қўллаган бу таклифга Бирнс ва Макнэйл қарши чиқдилар. Таклиф сал кўпчилик—11 овоз блан рад этилди. 8 киши таклифни ёқлаб овоз берди; 2 киши (Хитой ва Ҳабашистон) бетараф қолди.

Макнэйл овозга қўйиш тартиби тўғрисидаги масалани дарҳол ҳал қилиш кераклигини айтиб, Министрлар Кенгаши киргазган тавсияномани ўзгартиш тўғрисида жуда кўп лойиҳалар киритилди, деди. СССР, Югославия, Украина, Польша вакиллари Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг тавсияномаси асосида мувофиқ қарор ишлаб чиқишни талаб қилдилар.

Совет делегациясининг бошлиғи Молотов, Конференцияда овоз бериш тартиби тўғрисидаги масалани комиссия овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик блан ҳал қилсин, чунки бу жуда муҳим масала, у конференциянинг бундан кейинги бутун ишини белгилайди, деб талаб қилди. Молотов, иш юргизиш тартиби тўғрисидаги лойиҳада бу масала кўзда тутилмаган, чунки совет делегацияси овоз бериш тўғрисидаги бундай тартиб қўлланилиши ўз-ўзидан ма'лум деб ҳисоблаган эди, деди.

Сан-Франциско конференциясида улуғ давлатлар тақдим этган таклифларга киритилган тузатишлар овозларнинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик блан қабул қилинган эди. Менинг таклифим шундан иборатки,—деди Молотов,—51 миллат қатнашган конференцияда қабул қилинган бу тартиб шу комиссиямизнинг мажлисларида ҳам қўллансин. Бундан бир йил илгари бундай тартибга ҳамма рози бўлган эди. Совет делегацияси бу таклифни қувватлайди. Ҳақиқатан ҳам, бу таклифдан нега қўрқиш керак?

Чехословакия делегацияси, тузатишларни бирлаштириш учун кичик комиссия тузилсин, деб таклиф этган эди. Бу таклиф бир овоздан иборат кўпчилик блан рад этилди, (11 киши қарши, 10 киши ёқлаб овоз берди)—Демак, 11 давлатнинг 10 давлатга қарши чиқиши ҳозирнинг ўзидаёқ рўй берди. Америка делегацияси чиндан ҳам, Конференция ана шундай йўлга тушиб, 11 давлатнинг овози 10 давлат ёки 8 давлатнинг овозига қарама-қарши қўйилишини истайдими? Конференциянинг иккита ажралишининг кимга кераги бор? Бундан қандай мақсад кузатилаётир? Овоз бериш тартиби тўғрисидаги масаланинг учдан икки қисми миқдоридаги кўпчилик овоз блан ҳал этилишидан ба'зилар нега қўрқаётирлар? Сан-Францискода мақбул бўлган тартиб нега Парижда мақбул эмас? Агар Сан-Францискода бундай тартиб қўлланилмаган бўлса, биз Версаль конференциясини мисол қилиб олган бўлар эдик. Ўша вақтда 5 ҳукумат конференция чақирди. Улар иш тартибига доир масалаларни конференция муҳокамасига қўймадилар. Улар бу масалалар тўғрисида Версаль конференциясида қатнашаётган бошқа мамлакатларнинг фикрини сўрамасдан, бу масалаларни ўзлари ҳал қилдилар. Ҳозир эса ҳеч ким бундай усулни таклиф этмайди. Аммо совет делегацияси 11 делегациянинг конференцияда қатнашаётган 21 давлат ҳуқуқини ўзига олиб қўйишига қўшилолмайди.

Совет делегацияси халқаро конференцияларда ҳамжиҳатлик блан қўлланилиб келган тартибга риоя қилишни таклиф этади. Ўз зиммасига юклатилган каттa ишни муваффақият блан бажарган Сан-Франциско конференцияси бунинг учун намуна бўлолади.

Мунозараларнинг бориши Ташқи Ишлар Министрлари Кенгашининг тавсияномасига қарши чиқаётган кишилар томонидан киритилган таклифларнинг айтарлик даражада кўпчилик овоз тўплай олиши шубҳали эканлигини кўрсатди. Шу сабабдан комиссия раиси Спаак (Бельгия) бу муҳим масалани озгина кўпчилик овоз блан ҳал этиш мумкин эмаслигига тан бериб, комиссия а'золарини якдиллик блан қарор чиқаришга чақирди. У комиссия раисига ва раис ўринбосари Карделга шундай қарор лойиҳаси ишлаб чиқиш учун имконият бериш мақсадида танаффус қилишни таклиф этди. Англия вакили Макнэйл ва Бирнс бу таклифга қарши чиқдилар.

Сўнгра Югославия делегацияси қуйидаги баёнотни билдирди: Югославия делегацияси мустақил давлат вакили сифатида конференцияга келди. Шу сабабдан Югославия делегацияси Югославиянинг мустақиллигига зид келадиган қарорларни қабул қила олмайди. Югославия ўзини овозларнинг учдан икки қисмидан кам овоз блан қабул қилинган конференция қарорлари блан боғлиқ деб ҳисобламажак.

Кеч соат 7 да комиссия ўз ишини тўхтатди. Масала тунги мажлисда яна муҳокама қилинади. Комиссия раиси блан унинг ўринбосари танаффус вақтида делегациялар блан маслаҳатлашиб, бирлашган қарор лойиҳасини ишлаб чиқади.

Мас'ул муҳаррир ўринбосари
Р. САХИБОЕВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ЎЗОПЕРА ТЕАТРИДА («Свердлов» театри биносида) — 10 августда **Гуландом.** 3 парда, 4 кўринишли балет. ЎзССР-да хизмат кўрсатган артистлар Розия Каримова ва Евгений Барановский, театр солистлари Жўра Олимов, З. Муҳиддинов, Х. Ғафуров ва бошқалар қатнашади. Спектакль кеч соат 9 да бошланади.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ РЕСПУБЛИКА МУЗИКА ТЕАТРИДА (Тошсовет театри биносида) — 10 августда **Тоҳир ва Зуҳра,** 11 августда **Хўжа Насриддин.** Спектакль кеч соат 9 да бошланади. Касса соат 5 дан очилади.

ОХУНБОБОЕВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ЁШ ТАМОШАБИНЛАР ТЕАТРИДА (Ҳамза кўчаси, 8-нчи уй) — 10 августда **Тоҳирнинг ханжари.** Кундуз соат 12 ва 4 да бошланади, 11 август кундуз соат 12 да **Камбағаллик айб эмас,** кеч соат 9 да **Тоҳирнинг ханжари.**

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОТ-ФРОНТ» —**217-нчи рақамли одам;** «НАВОИЙ» — **Гумаштанинг синглиси;** «9-НЧИ МАЙ» — **Икки жангчи;** «ОКТЯБРЬ» — **Ўғиллар;** «ВАТАН» — **Тракторчилар;** «ХЕВА» — янги бадиий фильм **Қасам;** «ИСКРА» — янги бадиий фильм **Қасам;** «УДАРНИК» — **Ажойиб табиатли қиз;** «ТЕЛЬМАН» **Аршин мол олон;** «ПОБЕДА» — **Сирли кристалл;** «ВЕСНА» — **Сентябрь кечаси.**

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун иккала залда **Аринка;** «ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун бадиий фильм **Абай қўшиғи;** «НОВОСТИ ДНЯ» кундуз ва кечқурун **Кечаларнинг бирида;** «ПОБЕДА» — кечқурун **Денгиз сафарида.**

Тошкент Қизил Байроқли «Қизил Юлдуз» орденли В. И. Ленин номидаги

ПИЁДА АСКАРЛАР МАКТАБИ

1-нчи курсга

КУРСАНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Пиёда аскарлар мактабига камида 8 синф ҳажмида ма'лумотли, соғлиғи жиҳатдан пиёда ҳарбий хизматга яроқли, 18 ёшдан 23 ёшгача бўлган эркаклар қабул қилинади. Ўқиш муддати 3 йил.

Аризалар кирувчиларнинг тураржойларидаги район ҳарбий комиссарликларида ва бевосита В. И. Ленин номидаги пиёда аскарлар мактабида 18 августгача қабул қилинади.

Аризага қуйидаги ҳужжатларни қўшиб топшириш лозим: а) таржимаий ҳоли, б) ма'лумоти ҳақида гувоҳнома ёки справка, в) иш ўрнидан ёки тураржойидан характеристика, г) метрика қоғози, д) партия ёки комсомол ташкилотининг характеристикаси, е) пиёда ҳарбий хизматга яроқлилиги ҳақида справка.

Мактабнинг адреси: Тошкент шаҳар, Паркент кўчаси, 4-нчи уй.

«Правда Востока» ва «Қизил Ўзбекистон» нашриёти

БОСМАХОНАСИГА

линотипчилар, наборщиклар, версткачилар, печатниклар, экономист-плановиклар, қора ишчилар, уборщицалар ва шогирдлар

КЕРАК

Адрес: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси, 8-нчи уй.

Охунбобоев номидаги

ЎЗБЕК РЕСПУБЛИКА ЁШ ТАМОШАБИНЛАР ТЕАТР СТУДИЯСИ

1946/47 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Студияга тўлиқ ўрта ма'лумотли, 16 ёшдан 26 ёшгача бўлган кишилар қабул қилинади.

Аризалар 1946 йил 15 августгача қабул қилинади.

Аризани студия дирекцияси номига ёзиш ва қуйидаги ҳужжатларни қўшиб бериш лозим: 1) таржимаий ҳоли, 2) ўрта мактабни битирганлиги ҳақидаги аттестатнинг асл нусхаси, 3) учта фотокарточкаси, 4) актёр бўлиб ёки ҳаваскор театр тўгаракларида ишлаганлиги ҳақида ҳужжат.

Кириш имтиҳонлари 15 августдан 30 августгача бўлади. Ўқиш 1 сентябрьда бошланади.

Студиянинг адреси: Тошкент шаҳар, Ҳамза кўчаси, 8-нчи уй, ЎзТЮЗ биносида. Қабул комиссиясига мурожаат қилинсин.

Тошкент шаҳар, Октябрь район, 17 бўлим халқ суди билдирадики, М. Расулеванинг Т. Мирҳамидовдан ажралиш ҳақидаги аризаси судда кўриш учун қабул қилинди.

Тошкент шаҳар, Москва район, 11 бўлим халқ суди билдирадики, Н. Воҳидовнинг З. Вафинадан ажралиш ҳақидаги аризаси судда кўриш учун қабул қилинди.

Тошкент шаҳар, Москва район, 18 бўлим халқ суди билдирадики, Р. Ҳамидовнинг М. Ортиқовадан ажралиш ҳақидаги аризаси судда кўриш учун қабул қилинди.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, Алексеев кўчаси, № 8. **РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ:** мас'ул муҳаррир ва унинг қабулхонаси — 36545, мас'ул муҳаррир ўринбосари — 32916, мас'ул секретарь —31638, мас'ул секретарь ўринбосари — 33468, партия бўлими —34780, совет қурилиши бўлими — 31226, қишлоқ хўжалиги бўлими — 33469, саноат бўлими — 31048, хатлар бўлими — 32347, Нашриёт директори — 34786
Тошкент шаҳар «Правда Востока» ва «Қизил Ўзбекистон» босмахонаси. Тиражи 64,5 минг. Нашр № 50. Р.04816.